National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

National Library Bibliothèque Nationale
Second class mail registration number — 1088
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

B/03/chris

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 63 (2795) XXX aastakäik | Neljapäeva, 10. septembril 1981 — Thursday, September 10, 1981 | Üksiknumbri hind 50 centi

Solidaarsus kahe tule vahel

Venelased nimetavad poola tööliste ametiühingut kontrrevolutsiooniliseks organisatsiooniks

VARSSAVI — Möödunud nädalal lõpul asusid Poola tööliste ametiühingut Solidaarsust ägedalt kritiseerima Poola kommunistlikud juhid ja N. Liidu ajakirjandus. Kriitika esitati ilmselt plaanitsetult ja koordineeritult kuna kallaletungidega alustati just sel momendil kui venelased startisid oma manöövritega Poola piiril ning Solidaarsus avas oma üleriikliku kongressi.

N. Liidu ametiühingute häälekandja „Trud" nimetas Solidaarsust kontrrevolutsiooniliseks organisatsiooniks, kelle eesmärgiks on kommunismi hävitamine ja selle asendamine kapitalistliku süsteemiga.

Ajaleht väidete kohaselt taotleb Solidaarsuse üleriiklik kongress ametiühingu rakendamist poliitilise organisatsioonina, kelle eesmärgiks on kommunistliku rezhiimi õõnestamine ja selle kõrvaldamine.

„Trud'i" kommentaari avaldas ka Tass ning läänerikide diplomaadid on arvamisel, et artikli sõnastus on erakordselt ründay ja Solidaarsust mahategev.

„Trudi" kriitikaga ühel ajal asusid Solidaarsuse tgevust maha tegema ka Poola oma kommunistlikud võimud, kes on ilmselt väga häiritud, et töölised nõuavad endile tööstuste ja tehaste juhtide ametisse nimetamisel õigust kaasa rääkimiseks. Poola kommunistliku partei juht Stanislaw Kania kinnitas kommunistliku partei keskkomitee koosolekul,

et partei ei loobu oma õigusest tööstuste juhtide ametisse nimetamisel.

Kania rõhutas ühtlasi, et Poola kommunistlik partei kaitseb kõigi oma kasutuses olevate vahenditega sotsialismi.

Poola piiril korraldatud vene pu- vaatlejate arvates on nende manaarmee manöövritest võtab osa nöövrite eesmärgiks avaldada Poo- umbes 25.000 sõdurit. Läänerikide lale psühholoogilist survet.

Ei taha alluda parteile

Delikaatsed küsimused Solidaarsuse kongressil

VARSSAVI — Solidaarsuse kongressil Gdanskis kerkis ootamatult üles väga delikaatne küsimus, mis veelgi võib suurendada lahkhelisid ametiühingu ja kommunistliku partei vahel. Üks kongressi delegaatidest tõstis üles küsimuse, kas Solidarsus ei peaks oma põhikirjast eemaldama paragrahvi, mis tunnistab kommunistliku partei juhtivat osa Poolas. Unioon võttis selle paragrahvi omal ajal oma põhikirja valitsuse survel.

Küsimuse tõstis üles Solidaarsuse delegaat Leszek Sobieszak, kes siiski ei teinud esialgu ametlikku ettepanekut vaieldava paragrahvi kustutamiseks. Solidaarsuse põhikirja muutmine ähvardab kujuneda väga palavaks probleemiks kui mõni delegaatidest esitab vastava ettepaneku ametliku resolutsiooni kujul:

Teiseks häirivaks küsimuseks oli Poola parlamendi boikoteerimise ettepanek.

Kongressil nõuti, et Solidaarsus peaks parlamendi täielikult boikoti alla panema kui parlament võtab muutmatul kujul vastu kommunistliku partei poolt esitatud ettepaneku, mille kohaselt kõrgemate ametnike ja mänedzhrite ametisse nimetamine tööstustes ja ettevõtetes kuulub ainult partei kompetentsi.

Poola piiril toimuvatest N. Liidu sõjalistest manöövritest võtab viimaste andmete kohaselt osa 100.000 meest, millega esialgu antud andmed 25.000 mehe kohta ei vasta tõele.

NATO süüdistab N. Liitu Helsingi kokkulepete rikkumises kuna N. Liit ei teatanud läänerikidele, et ta suurendab manöövritest osavõtvate meeste arvu 75.000 mehe võrra.

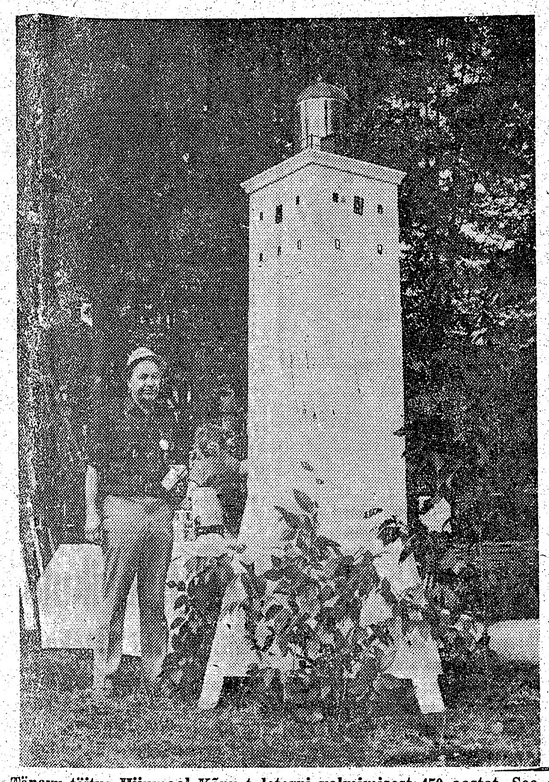

Tänavu täitus Hiiumaal Kõpu tuletorni valmimisest 450 aastat. See on Baltimaade kõrgeim ja vanim tuletorn, mille ehitamist alustati 1504 ja valmis 1531. Kõpu tuletorn oli hiidlastele sümboolseks kodukoha mälestuseks hiljutistel killamängudel, kus selle ehitas Ets Kaju. Pildil ehitaja oma tuletorni kõrval. Foto: Vaba Eestlane

Mäss Poola vanglas

VARSSAVI — Poola põhjaosas asuvas Bydgoszcz'i linnas tekkis vanglas mäss ja vangid võtsid osa vanglahoonest valvuritelt üle. Üldise segaduse keerises õnnestus 154-al vangil põgeneda. Mäss, mis on ainulaadne kommunistlikkudes riikides, likvideeriti pärast seda kui valitsus kohale saatis politsei löögiüksused, kes ähvardasid mässu maha suruda relvadega. Vangid nõuavad vanglates inimlikumat käitumist ja paremaid tervishoidlisi tingimusi.

Viis eestlast PEN-kongressile

Tänavune, PEN-Klubide 45-s rahvusvaheline kongress 20.—25. septembrini toimub Lyonis, Prantsusmaal, kongressi lõpuaktus ja ka lõpu vastuvõtt aga Pariisis, üks UNESCO ruumes, teine Pariisi raekojas, Lyonist Pariisi toob kongresslased erarong — Prantsuse Raudteede Valitsuse lahkel kulul ja kaasabil.

Eestlasist võtavad kongressist osa Ilmar Jaks abikaasaga, Aleksis Rannit, Paul Saagpakk. Fanny Sivers ja Asta Willmann abikaasaga.

(VES)

Venelased saavad Lätis peksa

Toiduainete nappus ja venestamise surve on tekitanud rahvusliku liikumise

LONDON — Läänemaailma ajakirjanduses on kolmest Balti riigist pidevalt huvifookuses olnud Eesti ja Leedu, kuna Läti on jäänud tahaplaanile. Nüüd kirjutab Läti kohta pikema artikli Inglismaa tuntud ajaleht „The Economist", kelle esindaja on käinud Riias olukorraga tutvunemas.

Ajaleht mainib, et praegu puuduvad tõendid Poola sündmuste mõju levimiseks kolmes 40 aastat tagasi okupeeritud Balti riigis, kuid viimasel ajal on Baltikumis märgata pinevuse suurenemist ja see teeb Kremli närviliseks.

Eestis on juba olnud demonstratsioone venestamise vastu ja Leedu pealinnas Vilniuses tegutseb aktiivne dissidentide grupp, kes annab välja põrandaalust ajakirja.

Eesti on üldse välissündmustest kõige paremini informeeritud, kuna seal on võimalik jälgida Soome televisioonisaateid ning Eestit külastab rohkel arvul soome turiste.

„Economisti" andmetel on Läti Balti riikidest kõige produktiivsem ning on seni rahulikum olnud kui ta naabrid. Viimasel ajal on aga märgata pinevuse kasvamist, mida eriti õhutab üha kasvav toiduainete nappus.

Toidunappus on kommunistlikul Venemaal alati tunda andnud, kuid Läti on olnud üks jõukamaid N. Liidu osariike ning on produtseerinud suurema osa parema kvaliteediga vene tarbekaupadest.

Riia on kujunenud nõukogude naiste moodide keskuseks ning Läti elustandard on olnud kadestamisobjektiks kõigile venelastele. Nõukogude inimesed vaatavad ka veel praegu Lätile nagu paradiisile kuid lätlased ise ei tee seda.

Läti toiduainete kauplused on nüüd tühjad nagu igalpool mujal Venemaal. Töölemineku asemel lähevad paljud inimesed toidusappa. On tavaline nähe, et toidu järele tuleb oodata kolm tundi. Läänerikide kaupasid on saadaval kuid need on tohutult kallid. Näiteks Beatles' muusika heliplaatide kogu maksab 6000 dollarit.

Toiduainete produktsiooni tiivustamiseks propageerib valitsus eramaalappide harimist, mis annab 30 protsenti kogu Läti põllumajanduse toodangust. Riia külje alla on tekkinud väike hüttide linn, kus linnaelanikud harivad oma maalappe.

Kuid valitsuse ja partei suureks meelehärmaks ei kasvata inimesed seal kartuleid vaid hoopis lilli.

Lätlased kurdavad, et Kreml pigistab neid majanduslikult rohkem kui eestlasi ja leedulasi, kuna läti kolhooside ja sovhooside tood ng viiakse suuremas osas Venemaale. Rahvuslik vaim Lätis on viimasel ajal märgatavalt tugevnenud, kuna lätlased kardavad, et nad jä- ad omal maal vähemussse. Läti t östuse ülesehitamine on siia meelitanud suurel hulgal teisi rahvaid ning 45 protsenti läti rahvastikust ei ole enam lätlased.

Protesteerimine venestamise vastu on seni olnud juhuslik ja organiseerimata.

See on avaldunud siiski venelaste mälestussammaste rüvetamises ja venelaste läbipeksimises Neid sporaadilisi meeleavaldusi on tiivustanud äge opositsioon Afganistani okupeerimise vastu. Kommunistlik partei ei ole ilmselt otsusele jõudnud kuidas võidelda üha kasvava vene-vaenulikkuse vastu ning on seni piirdunud peamiselt „nõukogude vendluse" allakriipsutamisega. Kuid isegi parteis ei valitse selles küsimusest üksmeelt, kuna ühel äsjasel Läti kommunistliku partei keskkomitee koosolekul kritiseeris üks komitee liige teist liiget, kes läti keele asemel oma sõnavõtus tarvitas vene keelt.

Brezhnev:

N. Liit leiab vasturelva neutronipommile

Venelased häiritud neutronipommi produktsiooni andmisest Ühendriikides

MOSKVA — N. Liidu diktaator Leonid Brezhnev kommenteeris esmakordselt Ühendriikide presidendi ja valitsuse otsust neutronipommi produktsiooni andmiseks. Brezhnev kinnitas, et N. Liit ei taotle relvastuse alal ülekaalu saavutamist Ühendriikide üle, kuid ta on valmis oma tuumarelvi moderniseerima, et hoida relvastuse alal tasakaalu Ühendriikidega ja teiste NATO riikidega.

Brezhnev ähvardas, et kui Ühendriigid jatkavad oma relvastamise poliitikat, siis ei jää N. Liit ükskõikseks pealtvaatajaks, vaid hakkab produtseerima uusi relvi, mis tasakaalustavad Ühendriikide relvastust.

Diktaator esitas oma kriitika neutronipommile Vietnami kommunistliku partei juhi Le Duani külaskäigu ajal peetud lõunasöögil.

Brezhnev väitis, et N. Liit on juba 1978. aastal konstrueerinud neturonilaengu, kuid otsustas selle produktsiooni andmisest loobuda ja teha seda alles siis kui ameeriklased neutronipomme massiliselt hakkavad valmistama. Diktaator tõotas oma kõnes ka senisest suuremat majanduslikku ja sõjalist abi Vietnamile.

Samuti andis ta vastavatel läbirääkimistel lubaduse mitmesuguste tööstuste rajamiseks Vietnamisse ning õli otsimiseks Vietnami rannikul.

N. Liidus nimetatakse neutronipommi põlglikult „kapitalistlikuks relvaks", kuna ta tapab inimesed kuid jätab ehitused purustamata. Kommunistlik ajakirjandus lükkab ägedalt tagasi Ühendriikide väited, et neutronipomm on mõeldud ainult kaitserelvaks. Leitakse, et neutronipomm on üheks suureks sammuks edasi kohutavate tulemustega hävitussõja alustamiseks.

Paavsti ründaja oli KGB agent

LONDON — Vatikani võimud on veendunud. et paavsti mõrvamise katse oli N. Liidu poolt inspireeritud ja organiseeritud. Selliseid väiteid esitavad Inglismaal TV-Eye ja soliidne ning hästiinformeeritud ajakiri „The Guardian". TV Eye mainib, et Itaalia ajakirjanike andmeil on Vatikan täielikult teadlik paavsti elule kallale kippumise telgitagustest ning on veendunud, et see oli kommunistlike idariikide poolt organiseeritud, kes pidasid poola päritoluga paavsti kommunismile ohtlikuks.

„The Guardian" kinnitab, et Vatikani võimud on andnud Ühendriikide salaluure keskagentuurile CIA-le informatsiooni, et paavsti mõrvakatse taga oli vene salapolitsei KGB.

Seda hoiatust võtakse Washingtonis tõsiselt kuna CIA hinnangul omab Vatikan parima salaluure kogu maailmas.

Arvatakse, et venelased ja Poola kommunistliku partei juhid olid väga häiritud kui paavst võttis vastu poola tööliste ametiühingu Solidaarsuse juhi Lech Walesa.

Paavst on mitmel puhul üles näidanud erilist huvi Solidaarsuse vastu ning isegi selle kaitseks sõna võtnud.

EVG

Laupäeval, 19. sept. 1981 algusega kell 19.30 Toronto Eesti Maja suures saalis

II Maailmasõjas võidelnud eestlaste sõjateekonna alguse 40. aastapäeva KOOSVIIBIMINE

Eeskava ☆ Baar ☆ Einelaud

Tantsuks HARRY LIIVI orkester

KÕIK TERETULNUD! PÄÄSMED $8.00

Laudade ettetellimine: Ü. Tamre 491-7998 (õhtuti)

TORONTO EESTI VÕITLEJATE ÜHING

Kalev Estienne korraldusel laudkonnavestlus

EESTI NAISVÕIMLEMISE SUUND

Pühapäeval, 20. septembril kell 3 p.l. Eesti Maja keskmises saalis, 958 Broadview Ave.

Laudkond ja publik arutleb eestluse ja eesti naisvõimlemise alalhoiu ja edutamise võimalusi:

võimlemise rahvuslik ja rahvuspropagandaline väärtus, omaaegse suure huvi vähenemine eesti tütarlaste hulgas, võimlemise rahvusliku sisu kaotus ja mitmed muud probleemid.

Panel koosneb: Reet Altosaar-Leesment, Anu Jõe, Pärja Tiislar, Heli Oder, Anu Ewen Randlepp, Evelyn Koop, Merike Toomes, Feliks Koop, Laas Leivat, Eneri Taul ja Annely Riga.

Sissepääs vaba KÕIK VÕIMLEMISE SÕBRAD TERETULNUD!

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

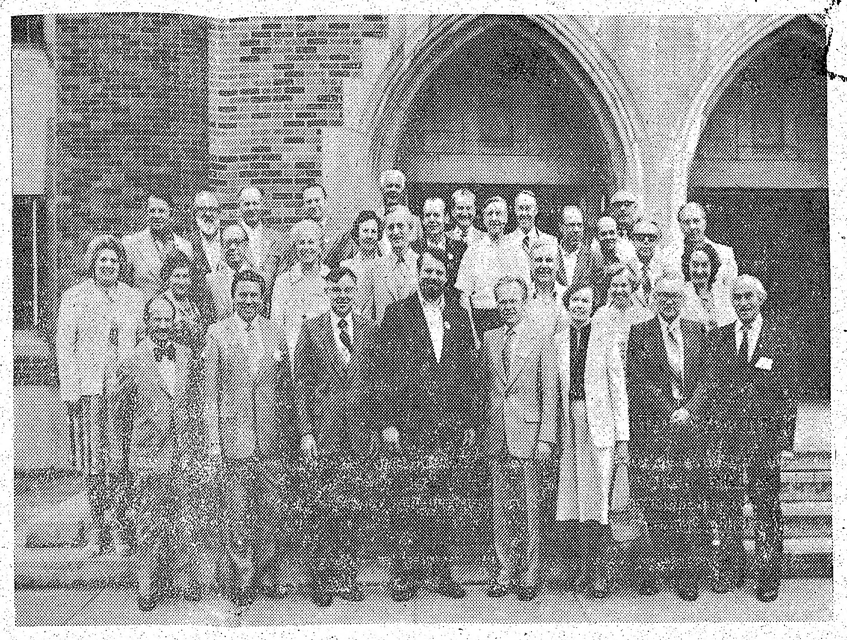

Lääneranniku Eesti päevade ajal peeti sealsete organisatsioonide esindajate koosolek. Pildil koosolekust osavõtjad. Esimeses reas vasakult paremale Boris Tesnov (13. päevade esimees), Boris Auksman L. A.-st, Eino Moks (Seattle'i Eesti Päevade, 15-nendad, esimees), Peeter Grüner uus EOL esimees, Bruno Laan (14. päevade esimees), Helga Laan, Eduard Kalkun (5. päevade esimees), Otto Tamm EOLL Fresno, (CA esindaja). Kolmas Teises reas on Eesti Vabariigi konsul Ernst Laur, L. A.-st, päevade aukülaline. Neljas Viimases reas on Gustav Vaga (10. päevade esimees). Bruno Laane taga on Olav Merilo (7. päevade esimees). Paremal viimases reas üksinda on Arno Bender (4. Päevade esimees). Foto: A. Bender

„Rahvusvaheline kultuur"

Viimaste aastate jooksul vihjavad paljud tundemärgid venestamisprotsessi süvenemisele okupeeritud Eestis. Venestamisprotsess ja vene keele pealesurumine on võtnud juba niivõrd suured mõõtmed, et isegi eesti nooremad kultuuritegelased riskisid vastava protestikirja saatmisega „Pravdale" ja „Sovetskaja Estoniale", milles avaldati kartust eesti keele ja kultuuri tuleviku pärast. Kuid eestlaste vastupanu ja võitlus venestamisprotsessile ei avalda nähtavasti vajalikku mõju okupatsioonijõududele ja nende teenistuses olevale eestlastest juhtkonnale ning eesti kultuuri ja keele lämmatamine vene keele ja „suure kodumaa" kultuuriga jatkub endises tempos ja endistest mõõtmetes.

Venestamisprotsess toimub vajaliku surve avaldamisega koolides, organisatsioonides, töökohtadel ja mitmesugustes institutsioonides, kuid kõrvuti sellega on pandud käima ka suur propagandalaine, mille eesmärgiks on eesti rahvale „selgitada" kuivõrd oluline on eestlastel vene keele õppimine ja selle kasutamine. Propaganda tegijatele ei ole ilmselt tähtis mitte ainult kodumaal elavate eestlaste mõjutamine vaid kihutustööd vene keele ja kultuuri kasuks püütakse teha ka pagulaseestlaste hulgas, milleks lansseeritakse vastavaid artikleid, jutuajamisi ja seisukohavõtte välismaale saadetavas propagandalehes „Kodumaa".

Üheks silmapaistvamaks sellelaadiliseks tüüpiliseks artikliks oli „Kodumaas" 29. juulil ilmunud pikem artikkel „Estonia" nimelise põlevkivikaevanduse koristustööde brigadirilt Endel Paap'ilt, kes on ajalehe andmetel saavutanud endale sotsialistliku töö kangelase tiitli. Kogu artikkel on kavalalt üles ehitatud ning peab jätma kergeusklikule lugejale mulje, et vene keele õppimisel ja vene keele rääkimisel on Eestis väga suur tähtsus ning et kui vene keelt Eestis senisest rohkem õpitakse ja räägitakse, siis on siin tegemist üsna loomuliku ja loogilise protsessiga.

Brigadir Endel Paap hakkab oma lugu arendama idealistlikkudest seisukohtadest lähtudes mainides, et „meie ühiskonnas ei ole rahvastevahelisel vaenul, sõdadest rääkimata, sotsiaal-majanduslikku alust, tõukejõudu, vajadust, sotsialism on sääraste haiguste suhtes lihtsalt immuunne. Siin võib natsionalismi või shovinismi üksikut ilmingut minu arvates vaadelda ainult kui ajast-arust igandit, mille kandja on kas ajutiselt rajataguste kõrvalmõjude võrku sattunud või eksleb isikliku piiratuse ahtas ja eluvõõras ringis, kuhu tegelikkuse selgitav valgus varem või hiljem sisse murrab."

Tehes sellise sissejuhatuse asub brigadir Endel Paap „asja" juurde, hakates selgitama vene keele õppimise vajadust. Ta ütleb, et ta oli sõja ajal olnud üksuses, kus olid kõik venelased ja keele puudus andis seal teravalt tunda. Sellest kogemusest lähtudes olevat ta jõudnud arusaamisele, et vene keele õppimisele on koolis vaja pöörata rohkem tähelepanu. Vene keele oskus avavat keskkooli lõpetajatele mistahes kõrgkooli uksed mistahes suure kodumaa paigas.

Artikli autor peab lõpuks vajalikuks ka selgitada ja nagu vabandada, miks ta vene keelele nii suurt propagandat teeb. Ta toob põhjusena ette, et keel olevat inimeste suhtlemise alus. Kuigi väikerahva emakeele vastu pole kellelegi midagi ja seda on loomulikult vaja osata, aga rahvaste koostööks ja suhtlemiseks sellest ükskinda ei piisavat. Suhtlemine ja koostöö olevat inimkonna eksistentsi ja arengu vääramatu nõue sotsialismi ajal, eriti aga tänapäeval üldse ja brigadir arvab, et „ega eraomandimaailmgi sellest pääse, ehkki õhutab samal ajal ka natsionalismi, et sogasest veest paremini kalu. s.o. kasumit püüda."

Rääkides oma kogemustest vene keele kasutamise alal, mainib brigadirkaevur Paap, et neil töötab „Estonia" kaevanduses seitsmeteistkümnest rahvusest inimesi ja nende vaheliseks läbikäiguvahendiks peab olema üks keel ja selleks on loomulikult vene keel.

Sellest artiklist võib järeldada, et põlevkivikaevanduse „Estonia" brigadir Endel Paap on andnud enda täielikult vene propaganda teenistusesse ja nähtavasti ei suuda ta ise ka enam aru saada kuivõrd aukline on ta suure paatosega ja idealismist nõretav artikkel. „Kodumaa" kirjamehed nähtavasti ei arvesta, et väliseestlased on võimelised küllaldasel määral iseseisvalt mõtlema selliste artiklite analüüsimiseks ja arvustamiseks. Kogu lugu on ülesehitatud nõukogude vanale ja läbikulunud „rahvaste sõpruse" ja koostöö teesile, mis ülistab erirahvustest inimeste vahelist läbikäimist, kuid mille taga kummitab tumeda varjuna vene keel, vene meel ja vene kultuur, mille kõrval kõikide teiste allaheidetud rahvaste rahvuslikke eluavaldusi vaadeldakse kui „natsionalismi ja sotsialismi" ilminguid ning ajast-arust jäänud igandeid. Vene propagandistide teenistusesse asunud Endel Paap jätab kahjuks pagulaseestlastele ära seletamata ja selgitamata, millest on see tingitud, et Eesti maale ja rahvale kuuluvas põlevkivikaevanduses töötavad seitseteist rahvust, kes on rakendatud suure Venemaa huvides eesti loodusvarade röövmajandamisele. Samuti jätab artikli autor põhjendamata, miks need „sõbralikus koostöös" töötavad ja vene aukirjadega ja punalipu ordeniga vääristatud kaevurid räägivad omavahelises suhtlemises „loomulikult" vene keelt kuigi paljud neist oskavad ka eesti keelt nagu teab kinnitada brigadir Paap.

Autor lõpetab punaste traditsioonide kohaselt oma artikli ühe väljavõttega N. Liidu kommunistliku partei peamehe Brezhnevi kõnest partei kongressil, mis kõlab järgmiselt: „Elu veenab, et iga meie vabariigi intensiivne majanduslik ja sotsiaalne arenemine kiirendab nende igakülgse lähenemise protsessi. Toimuvad rahvuskultuuride õitseng ja vastastikune rikastamine ning ühtse nõukogude rahva — uue sotsiaalse ja internatsionaalse ühenduse — kultuuri kujunemine." Selle kaunilt kõlava „rahvusvahelise kultuuri" sildi taga peitub tegelikult vene kultuur ja vene keel" ja selle rakendamine ja pealesurumine eesti rahvale on Eesti praegusele kommunistlikule juhtkonnale suuremaks ülesandeks.

K. A.

Kas tulevikuta teatritulevik?

Valli Voitki ettekanne Jõekäärul toimunud Loomingupäevadel

Ma ei hakka tegema mingit meie teatri sügavloodimist ega kavatse ette lugeda mida Kanadas on esitatud ja mitu lavastust on antud. Seda võib igaüks, kes huvi tunneb, ise vastavast kirjandusest välja uurida nagu teatrialbum „Estonia 50", „Eestlased Kanadas" jne.

Pealkirjastasin käesoleva väikese etekande „Kas tulevikuta teatritulevik?" See võib kõlada pealiskaudse süvenemise juures ehk pisut pessimistlik, kuid tegelikult ei ole see nii. See on ainult küsimus, mis ootab vastust. Probleem on see aga küll, kuid igale probleemile leidub ka lahendus.

Meil tuleks täna koos arutada, kes hakkab eesti teatrit edasi kandma kui vanad veteranid lavalt lahkuvad või eesriie langeb kokku nende elu viimase vaatuse järele ja neid ei ole enam.

Minu teada on meil mitmeid andekaid noori näitlejaid, paljud nendest siinse teatriharidusega ja ma olen veendunud, et nad on võimelised näiteks Eesti Rahvusteater Kanadas nii ütelda „üle võtma". Küsimus ei seisne mitte selles kas nad on võimelised, vaid kas nad on tahtelised.

Teater pole ajaviide, vaid kunst ja iga kunsti tegemine vajab entusiasmi, suurt ohvrimeelsust ja suurt armastust. Peale selle muidugi oskusi ja talenti.

Kui kodumaa teatrit meenutada, siis oli meil kahesuguseid näitlejaid — ühed, kes elasid ära puhtalt oma ande varal, teised said esirinda töö ja treeningu varal, piiramatu armastus teatri vastu oli olemas, anne lõi õitsele hiljem.

Paul Pinna oli üks nendest, kes ainult oma talendist elatus, Ants Lauter seevastu aga kuulus teise gruppi. Head olid nad mõlemad. Lauter peale, muu veel tugev lavastaja.

Talent aitab üksikut näitlejat, kuid üksikust talendist ei jatku kogu tüki jaoks. On ikkagi vaja teadmisi ja tehnikat ja palju suuremaid või väiksemaid talente ja kui lavastaja suudab need kokku sulatada, ongi meil käes hea teater sünkroniseeritud ansamblimänguga. Isegi sel juhul kui tüki sisu ja selle filosoofia meile isiklikult vastukarva on, on etendus ikkagi hea, ja nurinat võib siis avaldada ainult näitekirjaniku arvel.

Kuid läheme nüüd tagasi meie teatrinoorte juurde. Mul on tunne, et siin kurjas ja materialistlikus maailmas on suureks takistuseks eesti teatri väike, peagu olematu, majanduslik kandepind.

Möödunud kevadel toimus Toronto rahvusvaheline Ontario teatrifestival 81. Valitsused, nii föderaal- kui provintsivalitsus ning peale selle veel mitmed muud erafondid ettevõtted aitasid seda oma rahadega korraldada, teatritrupid toodi Inglismaalt ja Saksamaalt kohale, peale selle kanti elamiskulude eest hoolt ja honoraarid makseti välja.

Kui pidustused läbi olid ja lõpparve tehtud, selgus et puudujääk on ikkagi üle 350,000 dollari. Valitsus maksab selle kinni.

Meie teatrid ei ole minuteada mingeid märkimisväärseid toetusi saanud, neid on antud ja vist ka küsitud haruharva, ja toetuste summa ei ole ületanud kahte tuhandet dollarit.

Palju vaesem ühiskond kui meie praegu siin, lõi korjanduste abil Tallinnas „Estonia" teatrimaja üles. Ma ei mõtle mitte, et me peaksime teatrimaja hakkama ehitama, kuid teatrit majanduslikult abistada suudab meie ühiskond küll.

Ma ei hakka teile kordma tuntud fakti, et kui rääkida teatrist, siis on seal kolm olulist komponenti: näitekirjanik, s.t. tükk ise, näitlejad ja publik. Võib-olla ma oleksin pidanud esimesena nimetama just publikut, sest publiku osa teatris on primaarse tähtsusega. On ju teatritegemine dialoog näitekirjaniku ja publiku vahel, mida edasi annavad ja tõlgendavad näitlejad. Muuseas ongi see otseühendus elava teatri ainulaadsus ja elusoon. Filmides, kuuldemängudes, televisiooni draamades puudub see dialoog.

Filmi vaadatakse, kuuldemängu kuulatakse, kuid teatrit kogetakse ja ollakse ise osa etendusest.

Meie teatril on hea publik, sest teater on alates Koidula ajast alati olnud osa eesti elust. Laulupidusidki ei peetud ilma teatrietenduseta.

Miks mitte pöörduda otseselt meie hea teatripubliku poole? Noortel on seda palju kergem teha. Noored tahavad seda-ja-seda tükki lavastada, neil on selleks vaja nii-ja-nii palju raha. Ma ei tea, võibolla olen ma kõikide vastupidiste elukogemuste tõttu siiski veel lapsemeelega idealist ja usun, et eesti ühiskond võtab ja paneb vajalikud rahad kokku. Ma olen kindel, et meie ajakirjandus siin igati kaasa aitab, pange kampaania käima ja raha tuleb, uskuge mind. Muidugi ei saa hakata raha koguma niisama üldsõnalise jutu peale. Teil peab valmis olema oma kindel kava, mida tahate teha, missugust tükki lavastada ja kes seda teevad.

Ma tean, mis te nüüd ütlete... te ütlete, et jääte üksi ja annate alla juba enneaegu, juba praegu. Te ütlete, et see on võimatu, eestlased armastavad teatrit, kuid siiski mitte nii palju.

Mina julgen teile vastu vaielda kahe Kanadas saadud kogemuse tõttu. Esimene oli Stratfordi teatri asutamine 29. aastat tagasi. Ma elasin siis Woodstockis ja töötasin pangas. Ühel vingel talvepäeval jalutas panka valgetes kingades ja heledas vihmamantlis mees. See oli Tom Patterson.

Ta oli raamatupidaja heast töökohast loobunud, kuna tal oli korraga tekkinud idee — ei, visioon — suurest kanada suveteatrist, kuhu mängima tulevad maailmakuulsused.

Minu pangajuhataja lõi Pattersoni õige kiiresti oma kabinetist välja, kuigi pangal olid niisugusteks juhtudeks rahavarad olemas. Panga juhataja oli mees, kes ainult raha oskas lugeda, tema silmi ette ei tekkinud ühtegi visiooni. Tom Patterson paterdas läbi lumelõrtsi üle tee teise panka. Ja kevadeks olid tal rahad koos ning Stratfordi esimene hooaeg läks lahti, mis sellest, et maja ei olnud ja etendused toimusid telgis.

Teine samasugune lugu on Kleinburgi McMichaeli kunstigalerii sünd. Jälle mees, kellel oli visioon ja kes hakkas maad mööda üles ostma kanada kunsti. Ta elas samas kohas, kus praegu asub temanimeline kunstigallerii. Farm oli vana ja lagunenud, kuid heade kõrvalhoonetega ja need kogus McMichael puupüsti kunsti täis. Hiljem tuli uus hoone ja praegu tuntakse McMichaeli kunstigaleriid üle kogu maailma. Rikas mees ta ei olnud, aga tal oli, nagu üteldakse, visioon.

Nii näete, et raha saab alati, sest raha ei ole kaugeltki nii tähtis asi maailmas kui meie juhtume arvama.

Kus olid Koidula rahad kui ta eesti teatriga algust tegi? Seepärast olen ma alati otsekui isiklikult valusalt puudutatud olnud kui Koidulat on siin hakatud nimetama eesti teatrivärdja ämmaemandaks. Kõige kergem asi maailmas on negatiivne kriitika, kus ei anta ühtegi põhjendust ja ühte enam kui sada aastat tagasi toimunud näidendit või näidendeid äkki hakatakse mõõtma tänapäeva mõõdupuuga, ühe sõnaga üks asi tõstetakse oma ajast välja tänapäeva.

Olin äsja Strattfordis ja nägin „Corolanust". Kui kaks rooma tribuuni rumala rahvamassi ta vastu üles ässitasid, ta reeturiks tembeldasid ja Roomast maapakku saadeti ,lahkus ta lavalt nende sõnadega: „Aga ometigi kuskil peab olema üks teine maailm."

Nii peaksid ka meie teatrinoored mõtlema, et peale elu argipäeva on kuskil veel üks teine maailm.

Ei, raha on üks väiksemaid probleeme.

Ennekõike on vaja tahtelisi inimesi, ma mõtlen noori. Muidugi meil oleks vaja uusi teatritükke, meil oleks vaja teatrikriitikat ja mitte reportaazhi, mis algab sisukokkuvõttega, millele järgneb näitlejate loendus ja paar nõretavalt kiitvat lõpulauset.

Jah, mida mängida. Te ütlete, et publik ei taha ei seda ega teist, publik on liiga konservatiivne. Ei, publiku maitset ei tohi kunagi kritiseerida, küll aga näitekirjaniku ja lavastaja oma. Teatril on aga kasutada salarelv, ta võib publiku „ära teha" ja endaga kaasa viia ja ise luua publiku nõuded teatri alal. Peaasi on, et noored kuskilt peale hakkaksid ja käed külge paneksid. Et ei tekiks olukord, mida kanada humorist Stephen Leacock paari sõnaga nii iseloomustas: mees hüppas hobuse selga ja pani igas suunas ajama (rode off in all directions).

Näidendis peab alati valitsema teatud tasakaal, üks tükk ei saa samaaegselt olla romantiline, traagiline, koomiline, filosoofiline, satiiriline. Sama kehtib ka elus. Tuleb valida. Ja kui valik on teatri kasuks langenud, siis tuleb hakata mõtlema mida ja kuidas.

(Järg lk. 3)

Kommentaarid

Vene kommunistlikul süsteemil on peaaegu alati õnnestunud varjava ja läbitungimata linikuna katta ka kõige suuremaid oma kuritegusid ja lansseerida neid vabasse maailma võltsitult ja moondatult, mis võimaldab kurjategijatel oma käsi puhtaks pesta ja kuriteo sooritamises hoopis kedagi teist süüdistada. Meil tarvitseb siin ainult meenutada Poola ohvitseride massilist mõrvamist Smolenski lähedal Katõni metsas, millise roima rahvusvahelise komisjoni andmetel ja hinnangul korda saatsid vene NKVD hävitusmeeskonnad. Venelased ajavad aga kangekaelselt süü sakslaste kaela kuigi kõik kogutud materjalid, tõendid ja selle julma kuritöö tunnistajad tembeldavad teo sooritajateks venelased. Ning ehkki läänemaailmas kehitatakse venelaste väidete puhul sageli umbusklikult õlgu, katsutakse see asi vaikselt kalevi alla panna ja väldtakse sel teemal avalikult sõna võtmisest ja oma arvamise avaldamisest.

Kuid Kremli propagandistide käsi ei käi alati nii hästi ja eriti viimasel ajal on hakatud siinpool raudeesriiet nende valedele ja propagandavõtetele umbusklikuma pilguga vaatama. Eriti Afganistani sündmused on selleks kaasa aidanud, et paljude naiivsete läänemaailma poliitikute ja vaatlejate silmad on hakanud Moskva manipulatsioone ja propagandavõtteid teravamalt jälgima. Alles hiljuti anti Torontos ühe televisiooni saatejaama kaudu edasi film Afganistani põgenikest ja kirjeldati nende oma põlistest kodukohtadest väljaaetud inimeste rasket ja lootusetut elu. Loomulikult ei ole läänemaailmas veel nii kaugele jõutud, et venelastele nende tegude eest metsalise märk otsaette lüüakse, kuid tõenäoliselt oskab sellest filmist iga vähegi mõtlev inimene oma järeldused teha.

Kuivõrd sensitiivsed on venelased nende metsikute tegude paljastamise suhtes siinpool raudeesriiet, selgus eriti kujukalt Indoneesias Jakartas korraldatud näituse puhul, kus oli väljapanekuid fotodest, mis kirjeldasid N. Liidu punaarmee vägivallategusid Afganistani okupeerimisel. Näitusel demonstreeriti ka video-filme afgaanide põgenikelaagritest ja näidati partisanide elu, kes võitlesid punaarmee vastu oma maa vabastamiseks. Venelased olid sellest näitusest niivõrd häiritud, et Jakartas tegutsev N. Liidu saatkonna charge d'affaires Anatoli Chmelnitski tegi Indoneesia välisministeeriumis kõik võimaliku selle näituse kinni panemiseks ja Moskva saatis isegi Indoneesia välisministeeriumile vastava protesti.

Kuid läänemaailmas leidub siiski kahjuks veel palju neid, kelledel ei ole selget ja kindlat hoiakut N. Liidu vallutuste ja vägivallategude hukka mõistmiseks. See nähtub praegu eriti kujukalt Kanada ajakirjandusest, kus pikalt ja laialt kirjeldatakse, miks mõnel vene hokimängijal valutab varvas ja millal ta nuuskas nina. Suurt tähelepanu pööratakse ka N. Liidu ja Kanada kultuurisidemetele ja alles hiljuti ülistati ühte Torontos esinenud Kiievi tantsutruppi. Loomulikult — sportlane on sportlane ja tantsija on tantsija — ja nemad ei tee Moskva poliitikat. Kuid nad esin-

VALVEARST NADALALÕPUL

12. ja 13. sept.
dr. A. Mae, tel. 493-7231

19. ja 20. sept.
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

H. KIRIK
Insurance Agency

KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Rootsi eestlastel oli suuremaks suviseks sündmuseks Eskilstunas toimunud laulupidu. Pildil näeme ühendkoori esinemas. Foto: Trummer

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Usuteaduse Instituudi loeng Stokholmis

STOKHOLM (EPL) — Stokholmi Eesti Majas toimus 15.—25. augustini Usuteaduse Instituudi II intensiivsete loengute periood. Taolisi loengute sarju on varem peetud ja peetakse veel Ameerika mandril. Kursuse mõtteks on välja õpetada järelkasvu meie kirikuõpetajate perele, mis on praegu kiiresti kahanemas vananemise tõttu.

Kursustest võttis osa kümmekond huvitundjat teoloogia ja kirikukorralduse vastu. Lektoriteks olid vaimulikud Ameerika mandrilt, teiste hulgas piiskop Karl Raudsepp, prof. dr. theol. Arthur Võõbus ja praost dr. theol. Jaak Taul.

Artur Haman pidi tulema Rootsi konverentsile

Spiooni välismaale saatmine otsustati viimisel hetkel ümber

STOKHOLM (EPL) — Lundis lõppes 14. augustil rahvusvaheline keeleteadlaste kongress AILA-81, kus päevakorras mh. olid vähemus- ja kakskeelsuse probleemid üldteemal „Keel ja ühiskond". Kongressil oli 1000 teadlast paljudest riikidest, eeskätt läänest. Tähelepanu äratas kongressi kataloogis, et seal Nõukogude teadlaste hulgas esines ka Juhan Tuldava nimi, kes aga, nagu EPL kuuleb, kohale ei ilmunud.

Viimasel ajal esineb sageli, et N. Liidu teadlasi, muusikuid jne. registreeritakse, ent ei saabu kohale. Kongressi büroos märgiti, et N. Liidust kaks registreeritut ei teatanud oma kohalolekust. Üks oli Tuldava.

Juhan Tuldava registreerimine just Rootsis toimuvale keeleteadlaste kongressile äratab erilist tähelepanu selle tõttu, et teadlane — praegu dotsent Tartu riiklikus ülikoolis —

on identne Artur Hamaniga, iseseisvuseaegse eesti diplomaadi pojaga, kes pagulasaastate alguses üle Soome saabus Rootsi ja taotles asüüli.

Hulk aastaid hiljem, aastal 1963, kui ta pärast kiiret akadeemilist karjääri Stokholmi ülikoolis just valmistus oma doktoritöö kaitsmisele, kadus ta äkki Rootsist ja kerkis üles Moskvas, kus ta Izvestijas ilmunud pikas intervjuus ründas pagulust. Nagu selgus, oli ta Rootsi naasnud USA-reisilt, kus teda ameerika vastuluure oli lähemalt uurinud.

Rootsi tagasi jõudes läks ta põranda alla ja tema korter leiti mahajäetuna — kiiruga olid kaasa võtmata jäänud ka tema doktoriuurimuse töölehed.

Rootsi eestlaskond, kus ta oli olnud tuntud kujuks ja isegi esinenud valimistel kandidaadina, oli üllatatud ja jahmunud. Moskvast Eestisse saabudes avaldati üks brošüür, milles ta üksikasjalikumalt puudutas pagulaselu ja selle aja jooksul saavutatud kogemusi mh. juhtivate inimeste, oma töökaaslaste (ta oli ameerika informatsiooniagentuuris AP juures tööl) jne. kohta, kirjeldades neid kui USA käsilasi ja agente.

Hiljem kerkis ta esile Tartu ülikooli dotsendina ja kateedri juhatajana nime all, mida ta isa oli iseseisvuse lõpul võtnud ja millega perekond küüditati: Tuldava.

Tartu ülikooli õppejõul Juhan Tuldaval ei olnud aga ilmselt kasu Rootsis ette valmistatud doktoritööst — see töö jäi N. Liidus kaitsmata. Ta on viimasel ajal olnud dotsent ja autor mh. uuele Eesti-Rootsi sõnaraamatule. Teatavasti koostas ta „maapaos" hea õpiku rootslastele eesti keele õppimiseks, mida praegugi tarvitatakse.

Kõige selle taustal oli tema nime kerkimine kongressi delegaadina üllatuseks. Ei ole teada, kas ta Rootsi saabus ja ei võtnud kongressist osa, või mõtles Moskva viimasel hetkel ümber.

Samalt kongressilt lahkusid protestiks Lõuna-Aafrika delegatsiooni kohalviibimise pärast Tansaania esindajad. Eesti keeleteadlastest Rootsis võttis kongressist osa dots. Valter Tauli Uppsala ülikoolist.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

davad tahes või tahtmatult kahjuks siiski seda rezhiimi, kes maailma nii palju vaeva ja viletsust on külvanud. Kui Lõuna-Aafrika sportlaste vastu korraldatakse demonstratsioone ja nõutakse nende esinemise keelustamist, miks ei tehta seda nõukogude sportlaste suhtes?

★

Lääne-Saksamaal on tehtud võrdlemisi täpseid kokkuvõtteid pärast Berliini valli rajamist ja Ida-Saksamaa piiri sulgemist Ida-Saksamaalt läände saabunud põgenike kohta. 20 aasta jooksul — Berliini müüri ehitamisega alustati 16. augustil 1961 — on Ida-Saksamaalt põgenemise teel vabadusesse pääsenud 176.000 inimest, nendest umbes 38.000 on põgenenud üle kahte Saksamaad lahutava surmapiiri, kuna ülejäänud 138.000 saabusid vabadusesse kommunistlike Ida-Euroopa riikide kaudu.

Kuid põgenemine on lõppenud paljudele ka traagiliselt. Surmavööndite ületamisel on 177 inimest kaotanud oma elu, nendest 71 Berliini müüri ääres, kellede mälestuseks on müüri juurde püstitatud mälestussammas.

Berliini müüri ehitamine oli läänemaailmale üheks suuremaks tagasilöögiks pärast Teist maailmasõda ning oli kõige silmatorkavamaks tõendiks lääne otsustamisvõimetusele ja saamatusele. Kui Uhendriikide tolleaegne president John F. Kennedy Lääne-Berliini külastamisel kõlavasõnaliselt avalikult kinnitas: „Ich bin ein Berliner", siis osutus see ainult tühiseks sõnakõlksuks ja propagandafraasiks, millel ei olnud mingit reaalset tähtsust.

Lääneriikide kõhklevat hoiakut Berliini valli rajamise ajal kritseerib teravalt isegi Lääne-Saksamaa sotsialistliku partei tuntud poliitik Egon Bahr, kes ütleb, et Ida-Saksamaa kommunistlikud võimud katsetasid enne Berliini valli rajamist venelaste nõuandel läänerriikide hoiakut, sulgedes Berliinis kõik läbikäigukohad peale kolme. See toimus 12. augustil 1961 ja kui läänerriigid selle korralduse ühelt riigilt, keda nad ei tunnustanud, vastupanematult aktsepteerisid, siis oli kommunistidel selge, et läänest pole karta mingeid sekeldusi ja 16. augustil algas müüri ehitamine.

Nagu nähtub, on läänerriigid teinud minevikus palju vigu ja need vead on suured. See ongi üheks peamiseks põhjuseks, miks Moskva on saavutanud rahvusvahelisel rindel nii suure edu.

AMI

Miks noored kaotavad huvi?

Eesti naisvõimlemise probleemid arutusel

Meie ühiskonnas on igal alal näha tagasiminekut, väsimust ja huvi puudumist. Neid probleeme on mitmel korral konverentsidel arutatud, neile lahendust otsitud, aga tendents on jäänud püsima. Ka eesti naisvõimlemine, vaatamata oma populaarsusele, pole vaba oma probleemidest, mille tõttu Kalev Estienne korraldab pühapäeval, 20. septembril kell 3 p.l. Eesti Maja keskmises saalis laudkonnavestluse, kus käsitletakse eesti naisvõimlemise probleeme ja suunda.

Sellel vestlusel arutatakse meie naisvõimlemises esinevaid negatiivseid nähteid nagu üldine huvi vähenemine noorte hulgas, segarühmade tekkimine jne. Vestluse probleemiks on kuidas kasutada naisvõimlemist eestluse alalhoiu huvides ja leida tänapäeva nõuetele vastavaid teid meie naisvõimlemise edutamiseks.

Laudkonnavestlusel tuleb vaatlusele võimlemise rahvuslik ja rahvuspropagandaline väärtus, mida eesti võimlejate poolt on aastakümneid hinnatud ja mis tagas suure huvi eesti tütarlaste hulgas, kui nad said eestlastena võõrastele esineda.

Vestlusel tulevad arutlusele põhjused, mis on tinginud üldise huvi vähenemise eesti noorte hulgas, mis omakorda on tinginud eesti rühmade vähenemise ja segarühmade tekkimise. See on tinginud olukorra, kus Eesti Päevadel esinevad muulased. Sellega on tekkinud olukord, et rahvusliku sisu kaotusega on seotud ka rahvuspropagandalise väärtuse kaotus.

Ometi samal ajal moodsa võimlemise populaarsus Kanadas kasvab ja samuti ka sellega kaasnev võistlusmoment, mis avaldub võistlusvõimlemises.

Kas see on tingitud üldisest apaatsusest, kanadalastena kodunemisest, teiste spordialade, nagu tants, eelistamisest või on sellel veel muid olulisi põhjusi, see peaks selguma eeloleval laudkonnavestlusel.

Laudkond lähtub tegelikult kolmest aspektist, esimene on rühma suund oma ühiskonda, kus tunnid toimuvad eesti keeles, mille kaudu tekivad eesti sõprusringid, kuna eesmärgiks on esinemised eestlastele nende suvepäevadel, killamängudel ja muudel pidustustel. Teiseks aspektiks on rühma suund väljaspoole oma ühiskonda, kus on rahvusvahelised esinemised eestlastena meie oma rahvuspropaganda vajaduseks. Kolmandaks aga kahe eelmise kombinatsioon.

Asja mitmekülgseks arutlemiseks on laudkonnavestlusest osa võtma palutud Torontos elunevad võimlemisjuhid, EKN'i liikmeid ja teisi asjatundlikke isikuid.

Aga ka publikule on antud võimalus oma seisukohtade avaldamiseks, mistõttu korraldajad loodavad, et publik, eriti just endised ja praegused võimlejad, tuleks sellest osavõtma ja aitaksid kaasa probleemide lahendamiseks ning eesti naisvõimlemisele suurema tähelepanu andmiseks.

Balti uurimiskeskus Stokholmis

STOKHOLM — Stokholmi ülikooli juures toimus uue Balti uurimiskeskuse avamine. Kaua aastaid tagasi on selline keskus ülikooli juures eksisteerinud, kuid juba ammu likvideeritud. Valitsuse vastava otsusega määrati vajalikud riigieelarvelised summad ja nüüd on uus uurimisasutus juba tegevuses.

1. juunil määrati Aleksander Loit professoriks Balti uurimiskeskuse juures Stokholmi Ülikoolis. Seega algas uurimiskeskuse töö, mis sügisel õiget hoogu saab, kui keskus saab ruumid kätte ja keskuse juhatus esimest korda kokku tuleb.

Eesti Komitee jagas riikliku toetuse

STOKHOLM — Eesti Komitee, kelle kaudu Invandrarverket jagab organisatsioonidetoetusi, jagas tegevustoetuse summad järgmiselt: Eesti Rahvusnõukogu 53.000, Eesti Rahvusfond 27.000, Balti Arhiiv 26.000, Eesti Kultuuri Koondis 15.000, Eesti Teaduslik Selts 8000, Balti Komitee 8000, Eesti Õpetajate Keskühing 2000, Vabade Eestlaste Põllumajandusliit 2000, Eesti Keele ja Kirjanduse Instituut 2000, Eesti Kaubalaeva Juhtkonna ühing 1000, Eesti Kalurite Koondis 1000, Eesti Komitee Naissektsioon 3000 ja Eesti Komitee Göteborgi osakond 3000 krooni.

Vastavalt möödunud kooliaasta aruannetele on Eesti Komitee määranud eesti täiendus- ja mängukoolide õpetajate palkadeks järgmised summad: Göteborgi mängukool 37.117, Lundi täiendus- ja mängukool 24.142, Boråsi täienduskool 13.539, Norrköpingi täienduskool 11.737, Stokholmi mängukool ja eesti keele ring 11.633, Helsingborgi täienduskool 7.207, Björkö suvikodu täienduskool 4.942, Valgeranna suvikodu täienduskool 2.883 ja Örebro mängukool 2.059 krooni.

★

1 Rootsi kroon on praegu ca 23 Kanada centi.

Sõjameeste Suvepäevad Long Islandil

Käesoleval aastal toimuvad Sõjameeste Suvepäevad Long Islandil 26/27. sept. Toronto E.V.Ü. ja Hamiltoni ühingu liikmetel on kavas ühine bussisõit korraldada. Asjast huvitatud, kes pole ka liikmed, palutakse peatselt registreerida kohapealsete võitlejate ühingu juhatusliikmetele. Loodetakse rohkearvulist osavõttu.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna
üldhuvide eest!

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659
Pank avatud: päeval 10.00 — 3.00 (esmasp. reedeni), õhtul 5.30 — 8.00 (esmasp. ja neljap.)
Ühenduses on jõud
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000.— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000.— ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

Rumeenia raadiomeest pussitati

STOKHOLM (EPL) — Raadiosaatja Vaba Euroopa (Radio Free Europe Münchenis) rumeenlasest programmide toimetajat Emil Georgescu't (51 aastat vana) pussitati Münchenis, kui ta oli oma koeraga jalutamas. Ta on haiglas kriitilises olukorras intensiivse hoolitsuse all.

Kohal arreteeriti 2 prantslast. Politsei kahtlustab poliitilist motiivi mõrvakatse taga. Radio Free Europe ja selle kaaslane Radio Liberty on Nõukogude Liidu poolt pideva ähvarduse all.

Mõni aasta tagasi mõrvati Londonis mürginoolega (vihmavarju torkega) Bulgaariast pärit olev ajakirjanik ja k.a. veebruaris lõhkes selles saatejaamas pomm, mis vigastas 8 isikut.

Need USA majanduslikul toetusel töötavate raadiojaamade saated on 20 keeles — ungari, poola, rumeenia, bulgaaria j.t., nende seas ka eesti keeles — ja on mõeldud saateina N. Liidu piirkondadele. (MK).

Hõimurahvastest teoloogid kohtasid

„Helsingin Sanomate" teatel on Soomes, Iisalmes, peetud soome, eesti ja ungari teoloogide päevi. Kunas just, ei märgita, kuid selekohane sõnum ilmus 16. juuni lehe numbris. Edasi selgub, et esimestele taolistele päevadele oli Eestist saabunud neljameheline delegatsioon eesotsas peapiiskop Edgar Harkiga. Ungarist olevat päevadele saabunud 25 ja soomlasi olnud kohal 60.

Peapiiskop Hark on ajakirjanikele märkinud, et ta Soomes tunneb end nagu kodus, kuna teda seob Soomega hõimuvendlus, luteri usk ja maa lähedus.

Ta lisanud, et noored teoloogia üliõpilased Eestis olevat eriti huvitatud soome keele õppimisest. Ka olevat Soome ja Eesti luterlikud kirikud koostöös lauluraamatu komitees, milleks Soome komitee külastanud Eestit. Eesti luterlik kirik saanud Soomest kutse noori saata usuteadust õppima Helsingi ülikooli.

Eesti 1.2 miljonist elanikust olevad veerand miljonit luterliku kiriku liikmed. (EPL)

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada
Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „____" _____ 19____. Tellimise katteks lisan $ _____ sihajuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi _____
Aadress _____
_____
_____

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MINU ARMAS
ABIKAASA

PEETER KÄIS

Sündinud 15. detsembril 1900 Põlvas
Surnud 3. septembril 1981 Torontos

Kurb on nüüd koduke,
tühi ja külm —
nutab vaid pisaraid valusaid silm.
Kallis, puhka rahulist und!

Sügavas leinas

ABIKAASA
ÕDE ja ÕELAPSED perekondadega Eestis

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

PEETER KÄIS'i

mälestavad sügavas leinas

ILMAR BIRK perekonnaga
EDUARD TOBRELUTS perekonnaga
FRIEDRICH MÖLLER abikaasaga
OSVALD LIMSON abikaasaga
JOHANNES KUBJAS

OOTAMATULT LAHKUNUD HEAD SÕPRA

HERMAN SILMBERG'i

surnud 28. augustil 1981 Torontos

mälestavad

ARTHUR METS abikaasaga
EINO KRUUSAMÄGI abikaasaga
MEINHARD KUBJA perekonnaga

MEIE ARMASTATUD SUGULAST

HERMAN SILMBERG'i

jäävad leinama kurbuses

HELMI ja PAUL LEPMETS
LEMBIT LEPMETS perekonnaga

Puhka rahus,
Sinu töö on hästi tehtud!

MEIE UNUSTAMATULT KALLIST

INGRID JUHKAM'it

sündinud SEIMAN

* 29. novembril 1932 Limbourg, Belgia
† 25. augustil 1981 Los Angeles, Kalifornia

mälestavad valusas leinas

EMA
vend CHARLES
õde MILDA VALK perega Stokholmis
õde VILMA RANNISTE perega
onu JOOSEP ja tädi IDA peredega Rootsis
täditütred NORA ja LEHTI peredega Eestis

Ma laulan uue laulu
mu armas Jeesus Sul —
Sa juhid oma käega
mind uude elusse!

ARMAST ABIKAASAT, ISA, VANAISA JA VENDA

JÜRI LAASNA't

sündinud 24. septembril 1897 Vesila vallas
surnud 1. septembril 1981 Torontos

mälestavad

PAULA
LEIDA OILING perekonnaga Torontos
REIN LAASNA perekonnaga Inglismaal
HARALD LADON perekonnaga USA-s
ALIDE MÖLDER Eestis

ARMAST ÕEMEEST JA TÄDIMEEST

ALEKSANDER SEPPUR'it

sündinud 21. juulil 1895
surnud 5. septembril 1981

mälestavad leinas

ERNA
HILJA
SIGRID abikaasaga
URVE perekonnaga
MARET abikaasaga
LIIVI abikaasaga
TIIU

Meie teame, et see kes
Issanda Jeesuse on üles
äratanud võtab ka meid Jeesuse
läbi üles äratada ja
teiega enese ette seada.
2. Korintuse 4:14

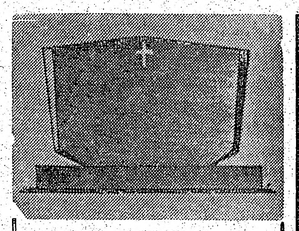

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St., Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

Soovitakse osta

SUURT SILVETI
INGLISE-EESTI sõnaraamatut

Välja antud laagriajastul Saksamaal. Teatada slt. „Sõnaraamat"

Armast sõpra

HERMAN SILMBERG'i

sündinud 30. detsembril 1899 Haapsalus
surnud 28. augustil 1981 Torontos

mälestavad

ALIDE ja ROBERT WESTERBLOM

Suikus igavesele unele armas

RICHARD SINISALU

Mälestavad kurbuses

KONRAD ja ELEONORE
RAOUL ja VILMA

UNUSTAMATA KALLIST ONU JA VANAONU

ALEKSANDER SEPPUR'it

sündinud 21. juulil 1895 Harjumaal
surnud 5. septembril 1981 Torontos

mälestavad sügavas leinas

ASTA JOSTMAN abikaasaga
TIIU ERG USA-s

ARMAST

ALEKSANDER SEPPUR'it

mälestab

ELMAR VAIM abikaasaga

Oma armast vilistlast

civ.ekon. ELDOR KALLAS't

sündinud 11. märtsil 1927 Mustjalas
surnud 20. juulil 1981 Stokholmis

mälestavad sügavas leinas

KORPORATSIOON FRATERNITAS ESTICA

Armast klubi liiget

JOHN (JOHANNES) KOHA

mälestab leinas

EESTI KODU PILJARDI KLUBI

Kaastundes Jõgeda skaudiperekonnale ema ja vanaema

LIISA SUURTAMM'e

lahkumise puhul

Kui üks süda ja üks hing!

LEMBITU MALEV

Kaastundes Silmbergi skaudiperekonnale isa ja vanaisa

HERMAN SILMBERG'i

lahkumise puhul

Kui üks süda ja üks hing!

LEMBITU MALEV

Lugupeetud ja armast klubi liiget

PEETER KÄIS'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI
TORONTOS

Oma parimat sõpra ja ametivenda

PEETER KÄIS'i

mälestab sügavas leians ja avaldab üksijäänud abikaasale siirast kaastunnet

RUDOLF KUUT

Varalahkunud

MADIS TOMSON'i

mälestavad leinas

JÜRI SOOMRE abikaasaga
TOOMAS SOOMRE perekonnaga
ERICH PEDE perekonnaga

Armsaid

Therese ja Adolf Saalmann'i

mälestavad leinas

IMBI, REIN, RAVO ja TOIVO

Endist töökaaslast

HERMAN SILMBERG'i

mälestavad abikaasadega

R. PRUUVLI
P. LIIGSOO
J. MAAR
K. JÖKSI
J. LEPPIKO

Puhka rahus
Kanada mullas!

Avaldame südamlikku kaastunnet

JÜRILE, JUTALE, MARCUSELE, ERIKULE ja JAANILE

HERMAN SILMBERG'i

surma puhul

MARE ja HANS WESTERBLOM
LILIAN ja ANTS PUUST
MALL ja ILO PUHM
HEDY ja ARVO KULD
ANNE ja TÕNU ALTOSAAR

Armast

LIISA SUURTAMM'e

mälestavad vaikses leinas

FRIEDA ja JUHAN
MERIKE ja LIINA perekondadega
INGRID ja HERMAN
MARJE ja MADIS

Mälestame leinas kauaaegset head sõpra

LOVISA MEIUSI't

ALMA ja KARL
MEA ja HELMUTH perega
HELLE ja JOHN perega USA-s
HALJAND lastega USA-s
JULIUS

Puhka rahus!

---

eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot oma perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja ulatuslik parkimisruum.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Teadaanne

Toronto Eesti Seltsi korraline peakoosolek peetakse neljap., 24. sept. 1981 algusega kell 6.30 p.l. Toronto Eesti Majas.

Seltsi juhatus loodab rohkearvulist liikmete osavõttu. Kvoorumi puudumisel peetakse koosolek 1 tund hiljem samas kohas.

Juhatus

☆

Toronto Eesti Seltsi raamatukogu on avatud igal neljapäeval kella 5—7 õhtul Toronto Eesti Maja klubiruumis alates 17. sept. 1981.

Juhatus

Jõekäärul müüa SUVILA KRUNT

100 x 150 jalga
Miinonen Rd. Hind $10.000,00
Helistada 1-819-889-2543

Palume huvitatud kaasmaalasi, kellel on andmeid ja materjali MUISTSETE EESTLASTE KULTUURIST, USUNDITEST JA ILMAVAATEST, eriti suhtumisest loodusesse ja loodusnähetesse, edestada need

Prof. P. A. VESILIND
Dept. of Civil Engineering
Duke University
Durham, NC 27706 USA
Telefon (919) 684-2434

Meil on kujundamisel sellel teemal ulatuslik kogu, mille täiendavale koostööle oleksime väga tänulikud.

Heal meelel aktsepteerime pilte ja foto-äratõmbeid. Kui aga sobib, ostaksime raamatu või ajakirja numbri, või tasuksime kopeerimise kulud.

---

wintario

3. septembril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 101436; $25.000 võitsid piletid nr-d 174114, 872175, 914460 ja 101769, $1000 — 45964, $100 — 7573, $10 — 347 ja tasuta piletiraamatu numbrid 22.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS

H. LATER & CO. Ltd.

"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave, Toronto, Ont. M4K 2R6

Väiksemaid REMONTTÖID

majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

ESTO MUTUAL FUND, LTD

Aktsia hind 2. septembril $13.23

Toronto, Ont. M5H 1J8
145 King St. W., Room 1900

Telefon päeval 364-1131
õhtu 925-6812

EESTI NAINE

kui oled vaba ja üksik, aastates 50—60, palun astuge ühendusse eesti mehega samas eas. Kirjad slt. „Ühendus".

PANGE KÜTTED KORDA ENNE TALVE

★ Ahjude gaasiküttele vahetamine. Kasutage riiklikku toetust.
★ Igasugused kütteseadmete parandused.
★ Mõõdukad hinnad, oskustega töömehed.

ROLAND KULLIK - Tel. (416) 275-1280

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal) 221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ja 489-8932

SPORT

Võrkpallivõistlused Eesti Mängudel

1. aug. algasid Eesti Mängude võrkpalli-võistlused Lakewoodi Eesti Maja väljakutel. Esmakordselt oli väljakuulutatud ajaks kohale tulnud tervelt kümme meeskonda ja kolm naiskonda. Kalle Vellenurme juhtis kogu päeva võistluste käiku sujuvalt.

Märkimisväärne oli, et Kanadast võttis osa neli meeskonda ja üks naiskond. Igal meeskonnal tuli mängida eelmängudes „Round Robin" kaheksa mängu. Palava päikese käes see nõudis vastupidavust ja võidutahet, et jõuda poolfinaali, kuhu pääses neli meeskonda.

Võistlused olid nii tasavägised, et tuli arvestada võidu- ja kaotuse-punktide suhet tuhandikuni.

Pool-finaali pääsesid. Toronto „Kalev" Sr., N.Y. EÜS, Toronto „Kalev" Jr. ja Long Island (noored). Mängudes võitis Toronto „Kalev" Sr. Long Islandi (noored) 2:1 (15:11; 12:15; 15:11).

New York EÜS võitis Toronto „Kalevi" Jr. 2:0 (15:9; 15:6). Seega pääsesid finaali Toronto „Kalev" Sr. ja New York EÜS.

Arvukas pealtvaatajate pere elas vaimustusega kaasa lõppvõistlusele, mis kujunes nüüd Kanada-USA vaheliseks jõukatsumiseks. Mõlemal poolel oli oma „koor", kes kiiduavaldustega oma meeskonda õhutasid. Meeskonnad näitasid head mängutaset nii ründe- kui ka kaitsemängus. Toronto pikemakasvulised surujad ja hea koosmäng suutsid võita newyorklasi 2:1 (15: 8; 10:15; 15:9), võites seega Harold Lonksu mälestus-rändauhinna juba neljandat korda.

Võitja meeskond mängis koosseisus: Taivo Ilves, Allan Luiker, Carl Pahapill, Eric Pahapill, Henno Piirsalu, Andres Terts ja Toomas Vanaselja.

Kolmanda koha otsustamiseks mängisid Toronto „Kalev" Jr. ja Long Island (noored). Võitis Toronto 2:1.

Viiendaks tulid Long Island veteranid, kuuendaks New Brunswick, seitsmendaks Lakewood ja kaheksandaks Toronto EÜS.

Rõõmustavalt on nüüd juba teist aastat Eesti Mängudel leidunud naiste võrkpallis osavõtjaid. Seekord võistles kolm naiskonda.

Esimises mängus kohtusid Kanada ja New York, mängides viiki 1:1 Teises mängus Kanada võitis Lakewoodi 2:0 ja kolmandas New York ja Lakewood mängisid 1:1.

Punktide seisult tuli esimeseks Kanada, teiseks New York ja kolmandaks Lakewood.

Võitja, naiskonnas mängisid: Ann Aug, Christina Greenbaum, Aimi Ilves, Elda Käärmann, Susi Holmberg ja Vivi Holmberg.

Möödunud E. M. võrkpalli-turniiri võiksime nimetada üheks paremaks nii osavõtu rohkuselt kui ka mängu-tehniliselt.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Spordimärkmeid

Ainult pool meetrit jäi bulgaarlannal Maria Petkova-Vergoval puudu kettaheite maailmarekordist, mis on 71.80. Tema 71.30 on tänavu teine parim tulemus olümpiavõitja Evelin Jahli 71.46 järel. Atanas Cochev kordas 8.19-ga tema nimel olevat Bulgaaria rekordit, mille ta oli püstitanud kolm nädalat varem.

☆

Erfurtis peetud kergejõustikuvõistlustel tõukas idasakslanna olümpiavõitja Ilona Slupianek kuuli 21.39 ja Margitta Pufe 21.08. Nende tulemustega nad asuvad hooaja maailma edetabelis teisel ja neljandal kohal. Samal võistlustel Hildegard Ullrich jooksis 800 m 1.57,56-ga, Bärbel Wöckel 100 m 11.13-ga ning Petra Pfaff 400 m tõkkeid 55,86-ga, millised tulemused kuuluvad tänavu parima viie hulka. Meestest Volker Beck jooksis 400 m tõkkeid 49,38-ga, Wolfgang Schmidt heitis ketast 66.46, Uwe Lange hüppas kaugust 8.21.

☆

Suboticas, Jugoslaavia meistrivõistlustel tõukasid Zlatan Saracevich ja Ivan Ivanchich kuuli vastavalt 20.14 ja 20.07.

☆

Bernis peetud kergejõustikuvõistlustel hüppas Euroopa sisemeistrivõistluste võitja Rolf Bernhard uueks Shveitsi kaugushüpperekordiks 8.14.

☆

Formias, Itaalias ületas tänavu neljanda prantsuse teivashüppajana Serge Leveur esmakordselt 5.50. Samadel võistlusel oli kõrgushüppes parim 18-aastane ameeriklane Milton Goode 2.25-ga.

Sõjmeeste ühine perekonnaõhtu

Meeleoluline kokkutulek hilissuvises Seedriorus

Laupäeval, 22. augusti pealelõunal, oli hilissuvisesse Seedriorgu kogunenud 80 endist rindevõitlejat koos abikaasadega Toronto E.V.Ü. ja Hamiltoni. Võitlejate Ühingu ridadest, et ühiselt pühitseda lõbusat perekonnaõhtut. Osavõtjaid oli ka Detroidist Michigani ühingust ning Connectcutist USA Liidu esimees Ylo Anson.

Koosviibimist alustati kol. A. Rebase ja H. Riipalu ausamba juures lühikese sõnavõtuga H.E.V.Ü. esimehelt A. Jursilt ning lilled sini-must-valge lindiga asetati samba jalale Toronto daamide — Moksi ja Toominga poolt, Hamiltoni esindasid K. Lember ja Ellen Lindaja. Lõpetati viimase salmiga „Eestimaa Su mehe meel"...

Kava jatkus suvililledega ehitud saalis, mille avas H.E.V.Ü. esimees A. Jurs mainides, et sel aastal on 40. aastapäev, mil idapataljon alustas ägedat võitlust meie põlisvaenlase vastu. Tuletame tänagi siin meelde neid relvavendi — kol. Rebane, kol-ltn. Riipalu, major Maide ja allohvitser Nugiseks, kes jäävad Eesti ajalukku nii nagu kord kauges minevikus Lembitu.

Koos Keskuse abiesimehe Y. Ansoniga kinnitati ÜEV Keskuse Teeneteristid rinda T.E.V.Ü. liikmele A. Tooming'ale, H.E.-V.Ü.-st A. Voode'le ja Michigani E.V.Ü. liikmele R. Tralla'le.

Tervitajatest oli esimeseks sõna USA Liidu esimehel Y. Ansonil. Ta informeeris P.-Ameerika Sõjameeste Suvepäevadest, mis toimuvad 26/27. sept. Long Islandil Eesti Külas. Endel Lindaja, kes oli ka õhtu teadustajaks, teatas, et Kanada Võitlejate Ühingutel on kavas sinna ühine bussisõit ja registreerimisega alustatakse peatselt. Edasi tervitasid Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees K. Tori, Michigani Eesti Võitlejate Ühingu R. Tralla ja skautlipkond „Kotka" nimel skm. Evald Tutsu, kes eriti tänas selle abi ja toetuste eest, mida Võitlejate Ühing on osutanud skautlikele noortele.

Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esindaja R. Moks tegi teatavaks, et 19. septembril toimub Toronto Eesti Majas Teises maailmasõjas võidelnud eestlaste sõjateekonna alguse 40. aastapäeva tähistamine,

millest palus osa võtta.

Pärast ametlikku osa asuti toidulauda, mille oli valmistanud pr. Ruut Torontost. Kohapealseteks perenaisteks olid Kay Lember, Aili Ploom ja Ellen Lindaja Hamiltonist ning Aliis Kosk Torontost. Õhtune meelelahutusliku osa oli organiseerinud M. Niinvee ning see oli tujuküllane ja päevakohane. Lauluettekannetega esinesid bariton R. Tralla, sopran Hilda Sepp ja tenor M. Niinvee. Saade oli G. Iltal'ilt.

Korraldajad olid organiseerinud ka loterii, kuhu oli tehtud rikkalikult annetusi.

Spordiuudiseid kodumaalt

Kodumaal toimuvad üle Peipsi kitsama koha ujumise võistlused. Lämmijärve kaelas on järve laius vaid 2 kilomeetrit. Tänavu võtsid võistlusest osa 32 ujujat, enamuses nooremad. Ujuma hakati Venemaa poolselt kaldalt. Esimeseks tuli tallinlane Kalle Liivamägi ja Peter Matt, nende ajad 26.23 ja 26.30, kolmandaks 16-aastane Jüri Reintam. Kõige visamale lainete vastu võitlejale, viimasena lõpetajale Karin Paidrale, kinkis kohalik kolhoos auhinnaks seapõrsa. Ujumisvõistlus üle Peipsi on teostunud 1967. aastast alates.

☆

Kodumaal oli üheks suureks lootuseks võimlemises noor Galina Joonas, kelle edu oli nii suur, et ta võttis osa mitmest välisvõistlusest. Suvel Kaunases peetavaile võistlustele ta ei pääsenud, kuna temale tehti hiljaaegu põlveoperatsioon, millest paranemine võtab aega. Eestit esindasid Maarika Kraav, Aili Sempelson ja kaks vene nimega noort võimlejat.

Lasteaed alustab tegevust

Toronto Eesti Seltsi Lasteaed alustab Eesti Majas õppetööd nädala sees lasteaias käivatele lastele 24. septembril kell 9.30 hommikul.

Lapsi võetakse vastu alustades 3-dast eluaastast. Laupäeviti töötab ka eriklass eesti keelt mitte kõnelevatele lastele.

Registreerimine koha peal. Lähemat informatsiooni annavad Ilve Vaikla tel. 466-2344 ja Ellen Leivat 787-9422.

Lasteaia juhatus

EESTI ABISTAMISKOMITEE PUHKEKODU „EHATARE" vajab veel

KÖÖGIPERSONALI ja KORISTAJAID.

Lähem informatsioon tel. 421-5828 või 284-2056. Kirjalikud sooviavaldused saata Eesti Abistamiskomiteele aadressil 958 Broadview Ave., Toronto, Ont, M4K 2R6 hiljemalt 15. oktoobriks 1981.

Toronto Peetri Kogudus otsib MAJAHOIDJAT

Soovikorral korteri võimalus.
Lähemaid andmeid saab esimees A. Tork'ilt, tel. 444-4627 või 781-1501

Spordivõistlused Lääneranniku Eesti Päevadel

Seattles toimunud Lääneranniku Eesti Päevadel võitis 2,8 miili pikkuse jooksu ümber Green Lake'i Andu Lauba (Seattle), 15—18 aastaste klassis tuli esikohale Henry Männik (San Francisco) ja 14-aastaste ja nooremate klassis Jason Mägi (Seattle). Pikema jooksu — kaks korda ümber järve — võitis Jüri Tint (Los Angeles).

Laskevõistlustel Kenmore laskerajal tuli esikohale Aleksander Parv (Seattle), kes saavutas võimalikust 300-st silmast 291 silma.

Võrkpalliturniiril mees- ja naiskondadele olid paremad Portlandi mängijad, kes võitsid mõlematel aladel. Parimaks naismängijaks tunnistati Asta Kalman Portlandist ja parimaks meesmängijaks Ahto Raudsepp Portlandist. Naiskondadest esinesid Los Angeles, Portland ja Seattle, meeskondadest Portland, Vancouver, Seattle, Los Angeles ja idaranniku koondusmeeskond.

Lauatennises tuli meeste klassis esikohale A. Kuusk Vancouverist ja noorte klassis Mihkel Leetmaa Los Angelesist.

Golfivõistlusel tuli esikohale Lembit Parik, kes elab praegu Chicagos, kuid kelle endiseks elukohaks oli San Francisco piirkond. Tennisevõitlused jäid kahjuks pidamata vihmaste ilmade tõttu.

Noortest sportlastest oli kergejõustikus ja ujumises paremad: 8 a. ja nooremad — Alexander Kask (Seattle), Heli Hannibal (Seattle). 9—10 a. Andres Kask (Seattle), Kai Liikane (Seattle). 11—12 a. — Jason Mägi (Seattle), Alisa Kask (Seattle), Vilja Selde (Vancouver), 13—14 a. — Paul Lepik (Vancouver). 15—18 a. — Tom Lipping (San Francisco), Leslie Barrett (Texas).

Lääneranniku eestlaste seekordseks parimaks spordikeskuseks osutus Seattle ning erikarikas otsustati anda Jüri Tint'ile.

Spordivõistluste korraldajaks oli dr. Martin Mägi.

Balti laskemaavõistlus

Balti laskemaavõistlused, mida juba vabal kodumaal alustati, on võõrsil jatkatud. Traditsiooni kohaselt peetakse need võistlused Ontarios septembrikuul.

Käesoleval aastal on järjekorra kohaselt võistluste korraldamine eesti rahvusgrupi käes.

Kal. 22 vaba-, standard- ja spordipüssi ning kal. 22 vaba- ja standardpüstoli võistluste korraldajaks on Toronto Eesti Püssi & Püstoliklubi. Võistlused viiakse läbi 19. sept. Läti rahvusgrupi „Berzaine" laskerajal algusega hommikul kell 8.00 rahvuslippude heiskamisega ja võistlejate registreerimisega.

Kell 9.00 on võistluste algus. Samal ajal ja samas kohas toimuvad ka „trap" (haavlipüssi) võistlused, mida viib läbi Toronto Õngitsejate ja Jahimeeste selts.

Eestlaste kal. 22 vabapüssi meeskonda kuuluvad: E. Gering, U. Robi, K. Trei ja E. Sikk. Kal. 22 spordipüssi meeskonda kuuluvad: I. Sambla, A. Sokk, L. Liigvald ja R. Saar. Kal. 22 vaba- ja standard püstoli meeskonnas esinevad: A. Tint, M. Gering, A. Tinits, O. Sõrra ja U. Sui.

Kohtunikud: J. Reinoja, A. Kontus, J. Vares, A. Oiling ja H. Lilleberg. Võistluste korraldaja: V. Kana.

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

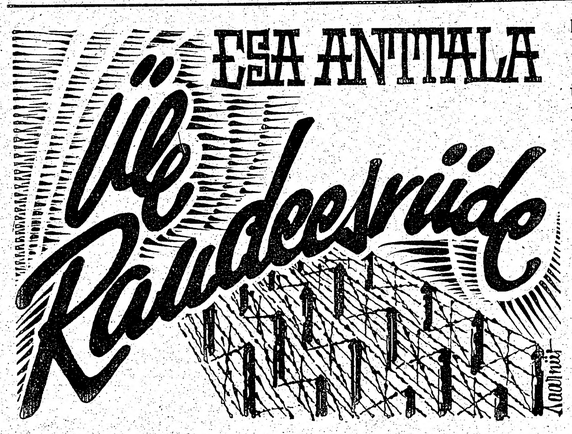

6.

Juvonen uuris binokliga ümbrust ja nägi, et küntud riba taga oli lai valvurite jalgrada. Ta arvas, et raja serval oli alarmilõng. Ta uuris veel binokliga ja märkaski traati. See oli siiski nii kõrgel, et selle alt võis raskusteta läbi roomata. Kui nad jooksnuks traadile seda märkamata, oleks alarm antud silmapilkselt.

— Mis me nüüd teeme? hädaldas Kalle.

— Jatkame matka, ütles Juvonen otsustavalt. — Astume tagurpidi sellest künniribast üle. Ehk usuvad, et oleme tagasiminekul, kui jäljed piiri poole viivad.

Küntud maa oli tõesti pehme. Jalad vajusid kederluuni sisse, aga sellest ei saanud hoolida. Tuli edasi pääseda. Mehed pääsesid künniriba taha ja selged jalajäljed jäid näitama Soome poole. Jäljed võisid viia segadusse tavalise piirivalvuri, aga kui neil oleks koer kaasas, muutuks olukord täiesti. Head jälituskoera ei ole kerge eksitada. Mehed pääsesid alarmitraadi taha ja sama teed metsa.

— Võib olla, et pärast seda pole meie reis enam päris tavaline turistimatk, arutles Juvonen. — Kui hommik valgeneb, siis võib ka tagaajamine alata. Nüüd tuleb kiire hooga eemalduda võimalikult kaugele ja katsuda segada oma jälgi. Sellest oleneb siis kogu matka õnnestumine. Kell on nüüd kaks ja järgmine eesmärk on jõgi ja see pole mitte kaugel. Hakkame minema ja vihaga.

Hommik oli juba valgenenud, kui mehed pääsesid üle jõe. Jõest tõusis paks udu, mistõttu nähtavust ei olnudki. Jõgi polnud lai, vaevalt kümne meetri laiune. Kõigest oli näha, et naaber kasutas seda kohta õngitsemispaigana. Mehed astusid jõe ääres olevat rada mööda põhja poole ja natukese aja pärast nägid langetatud puud üle jõe. See oli mingisuguseks sillaks ja hetkegi kahtlemata läksid nad puud kaudu vastaskaldale. Nüüd suundus nende matk otse lõunasse. Tõustes väiksele künkale, peatusid nad pausi pidamiseks. Seni oli tuldud vaid neli kilomeetrit, aga aega oli kulunud palju. Piiri läheduses oli edasiminek väga aeglane, oldi sunnitud ettevaatlikult liikuma, kuulatama ja vaatama, et ei sattunuks kokku piirivalvuritega. Seda kunsti oli Juvonen õppinud juba kaua tagasi.

Juvonen kontrollis oma kaarti ja võttis siis suuna järgmise sihtkoha suunas. See oli 12 km kaugusel.

— Siit on õigem tee loodesse liikuda, tõdes Juvonen ja heitis oma koti selga. — Ega naabridki päris lennates järele ei tule. Saame vajalikult edumaad, kui kiirustame piirist kaugemale.

Maastik oli nüüd üsna hõlbus matkamiseks. Juvonen arvestas, et umbes kolme tunni pärast saavutavad nad oma sihtkoha. Tagaajamine verekoeraga oli üldiselt aeglane. Koera tuleb rihmast talutada ja vähegi tihedamais põõsastes aeglustab see märgatavalt jälitamist. Mehed hoidusid ikka veel kasutusel olevate teede ja radade kasutamisest. Alati oli seegi võimalus, et mõne käänaku tagant võis ilmuda vastutulijaid.

Meeste minekuhoog oli tugev ja märgatavalt enne arvestatud aega saabusid nad sihtkohta väikse järve rannale.

— Mis kuradi kiire meil õieti on? ähkis Kalle näolt higi pühkides. — Selle rabamisega lõpeb jõud juba alul ja see seljakotki on nii raske, kui oleks kive täis.

— Kas sa siis ei mäleta, miks meil kiire on? naeratas Juvonen. — Linna tuleb jõuda, vodka ja kaaviar ning venelannad ootavad! Kuule, nüüd ei tohi väsimus vaevata, lisas ta tõsise häälega. — Vastupidavust ja head õnne vajame palju, enne kui jõuame omade poolele, katsu seda meeles pidada. Aga seda ju kogusimegi matkaks, või mis?

— Selline marss tundub nii saatana rängana.

— Ega see olnud meestel hõlbus sõja ajalgi, aga nüüd rahu ajal on olukord veel keerulisem. Naaber käituks meiega väga rangelt, kui kinni satuksime. Aga ma olen tugev vastu pidama.

Mindi jälle edasi, kuigi mitte sama suure hooga kui siiani. Maastik oli muutunud rägastikulíseks ja raskelt läbitavaks. Ees tõusis põhja-lõunasuunas olev kõrgustik ja sinna suundus matkajate tee. Suuri haabu oli murdunud nõlvakul. Juvonen arvas, et need olid maas juba sõja ajast alates. Puud olid langetatud tuulemurruks ja kogu läänepoolne nõlvak oli samasugune padrik. Üle tüvede ronimine oli aeglane ja vaevane. Mehed pingutasid edasi ja ehmusid, kui kuus hirve tõusid tüvede vahelt lamamispaigast ja jooksid tugeva raginaga tüvede vahelt läbi. Hirvede rahulik hommikune söögiaeg oli häiritud. Padrik ei tahtnud nende lennukat jooksu.

— Siin on vähemalt piisavalt liha, naeris Juvonen. — Vaevalt siin lähedal inimesi on, kui hirved võivad nii rahulikult elada. Ehk leidub siin kõrgustikul sobiv puhkepaik meilegi. Tavaliselt hirved ei ela päris inimeste läheduses.

— Kui siin vaid naabreist eemal oleksime, nentis Kalle.

Kõrgustiku nõlvakul kulges tee. See näis vana taliteena, aga seda kaudu oli käidud suvelgi, kuna see ei olnud täiesti rohtu kasvanud.

Mäeharja idapoolel maastik muutus jälle suurepäraseks marsimaastikuks. Mets oli harv ja puudealune taimestik sobis meestele varjamiseks. Nad jalutasid umbes saja meetri kaugusele teest ja otsisid sobiva puhkepaiga. Nüüd oli vihmgi lakanud ja pilvevõrk kuhugi kadunud, mistõttu päike paistis aeg-ajal kirkalt. Soojus rammestas väsinud mehi. Ainus puudus selles puhkepaigas oli, et vett ei olnud saadaval ja neil ei olnud vett kaasas. Mehet otsustasid söögipeatuse teha sellises kohas, kus oleks vett ja sirutasid end vaid puhkuseks pehmele sambale.

Oli kulunud paar tundi ja ümbrus oli hääletu. Tagaajajaist ei olnud jälgegi. Lühikese puhkuspeatuse järel tundsid nad end puhanuina ja otsustasid oma teed jätkata. Juvonen kontrollis kaarti ja tegi marsiplaani. Kaardile oli märgitud majaderühm, kuhu oli minna umbes 4 kilomeetrit. Ta võttis kompassisuuna külale. Kuigi suund tegi kõrvalhüppe peamisest marsisuunast, siis selle külaga tutvumine kuulus ka nende ülesannete hulka ja nad otsustasid selle sooritada juba nüüd mineku ajal. Tagasi tulles võis tekkida raskusi ja halvemal juhul võiks külaga tutvumine jääda hoopis tegemata.

Kell oli 8 hommikul, kui nad asusid jälle liikvele. Nüüd oli minekusamm aeglane, sest midagi alarmeerivat ei olnud märgata ja see lisas julgeoleku tunnet.

Umbes kolmekilomeetrilise käimise järel jõudsid mehed väikse oja juurde. Nüüd oli hea võimalus teed keeta ja valmistada toitu. Väikse lõkke tegemine toimus kogenenult ja toidu valmistamine ei võtnud palju aega.

— Noh nüüd, nüüd jaksatakse jälle käia, kui paak on täis, ütles Juvonen. — Kui ka võiks vähe kiirekski minna, sest poleks lugu. Kuid siin peame enne oma puhkepaiga puhastama kui edasi läheme. Kalle vaatas imestudes Juvonele.

— Mis pagan sa nüüd seletad?

Juvonen ei öelnud midagi, vaid kustutas lõkke ja kogus sammalt ning risu selle peale. Siis ta kaotas istumise jäljed, et midagi ei jäänud märgatavaks ega paljastanud nende söögiplatsi.

— Inimene peab alati olema puhas, mudises Juvonen ja vaatas imestades Kallet. — Tüli sellega ju on, aga nüüd ei märgata siin ilma koerata midagi. Nii seda tehti sõjaajal, kui taheti neid jälgedelt eksitada.

— Kas õnnestus? küsis Kalle.

— Kas kahtled või? Ma ei oleks praegu siin, kui see ei õnnestunuks, ütles Juvonen.

(Järgneb)

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

auruga „steamcleaning"

HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

SEENIORID...

ONTARIO KINNISVARAMAKSU TOETUSE SOOVIAVALDUSED.

Ontario asendas möödunud aastal tulumaksu soodustuste süsteemi (Tax Credits) uue programmiga, mis annab kinnisvara ja müügimaksu toetusi (Property and Sales Tax Grants), mille eesmärgiks on abistada omavalitsuse, kooli ja jaemüügi maksude maksmisel. Property Tax Grant tõuseb kuni 500 dollarile majapidamiselt ning seda võimaldatakse aastas kahes osas. Müügimaksu toetus on automaatne 50 dollari suurune summa, mida maksetakse igale Ontario elanikule, kes on 65-aastane või vanem.

PROPERTY TAX GRANTS

SOOVIAVALDUSED

1980. aasta Property Tax Grant makseti 1980. aastal selle saajatele ühes summas. 1981. aastal maksetakse seda toetust kahes osas. Esimene osa, mis saadeti möödunud kevadel välja automaatselt, võrdus poolele teie 1980. aasta toetussummast.

Teisele ja lõplikule osale kvalifitseerumiseks **peate** saatma sooviavalduse Ministry of Revenue'le.
Kui te saate föderaalset vanusekindlustuse pensionit (Old Age Security pension) ja olete selleks õigustatud, siis saadetakse teile **1981. aasta septembri esimesel poolel** sooviavalduse formular Property Tax Grant'i taotlemiseks.

Need, kes saavad 65-aastaseks ajavahemikul praegusest momendist kuni detsembrini, saavad need sooviavalduse formularid 1982. aasta algul.

Need seeniorid, kes ei ole õigustatud saama föderaalset vanusekindlustuse pensionit, kuid kes on varem kvalifitseerunud Property Tax Grant'ile, saavad samuti sooviavalduse formularid.

Ministry of Revenue saadab posti teel sooviavalduse formularid ainult nendele seenioridele, kes on õigustatud toetuse saamiseks. Kui te ei ole seda formulari saanud 21. septembriks ja olete enda arvates õigustatud toetusele, siis võtke kontakti meie Information Centre'iga.

KOLVULISUS

Kui te olete 65-aastane või vanem ning kui te üürite või omate kodu, siis on teil õigus saada Property Tax Grant'i kuni 500 dollarini.

Kui te üürite, siis on teile antav toetus 20 prots. teie üürist või 500 dollarit, kusjuures arvesse võetakse väiksem summa.

Kui te omate oma alalise kodu, siis teie toetus võrdub teie kinnisvaramaksule või 500 dollarile. Arvesse võetakse nendest väiksem summa.

Kui te olete abielus ja elate koos oma abielupoolega või kui te jagate majutamist üle 65-aastase isikuga, siis maksetakse sellele majapidamisele ainult üks toetus.

Kui te jagate oma kodu mõne üle 65-aastase isikuga, kes ei ole teie abikaasa, siis antakse toetust vastavalt sellele kui suurel määral on maksetud üüri või kinnisvaramaksu.

Täitke oma sooviavalduse formular täpselt!

Reserveerige mõned lisaminutid oma sooviavalduse täitmiseks; siis kontrollige, kas see on kõigiti täpne. See kergendab ministeeriumil teie sooviavalduse käiku andmist ja teie tsheki väljasaatmist. Tshekkide väljasaatmisega alustatakse oktoobri teisel poolel.

ERANDID

Kui te elate põetuskodus, vanadekodus või mõnes teises sellises asutuses, siis ei ole te õigustatud saama kinnisvaramaksu toetust. Seda võite saada ainult sel juhul kui te maksate täielikult oma ülevalpidamise eest ja see institutsioon maksab omavalitsuse ja kooli makse.

Kui te elate mõnes maksudest vabastatud kinnisvaras, siis ei ole te õigustatud saama toetust.

Kui te asute 1981. aasta jooksul elama maksudest vabastatud kinnisvarasse, põetuskodusse, vanadekodusse või mõnesse teise sellelaadilisesse asutusesse, siis olete õigustatud saama kinnisvaramaksu toetust vastavalt oma valduskuludele enne kolimist.
Kui te kolisite 1981. aasta jooksul alaliselt Ontariosse elama, siis oleneb teie kinnisvaramaksu toetus perioodist, mis te olete elanud Ontarios.

MÜÜGIMAKSU TOETUSED

50 dollari suurused müügimaksu toetussummade tshekid saadetakse automaatselt välja kõigile Ontario seenioridele oktobrikuu jooksul.

MAKSUTA INFORMATSIOON

Metro Torontos telefoneerida 965-8470
Area koodi 807 piirkonnas küsida operaatorilt Zenith 8-2000
Kõigis teistes piirkondades telefoneerida 1-800-268-7121

Ontario
Ministry of Revenue

George Ashe
Minister

T.M. Russel
Deputy Minister

ONTARIO MAKSUTOETUSED PENSIONÄRIDELE

VABA EESTLANE

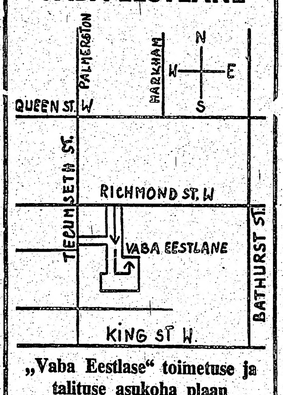

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.—
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 8/9-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7972

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579, kodus 489-6709

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

Lembitu malev uuel tegevusaastal

Juhtide Maapäev Kotkajärvel ja poistetöö algus

Lembitu Maleva traditsiooniline Maapäev — juhtide nõupidamine uue tegevusaasta algul toimub Kotkajärvel 12./13. septembri nädalalõpul. Varsti pärast seda algavad poiste koondused laupäeva hommikuti Peetri kiriku ruumides. Registreerimine tegevusest osavõtuks algab kohe. Tegevuse alguse üksikasjad teatatakse ringkirjaga. Uute poiste vanematel, kes varem pole kontaktis üksuse tegevusega, on soovitav informatsiooni hankida telefoni teel.

Igal sügisel enne skauditöö algust viibib skautüksus Lembitu Maleva juhtkond kaks päeva Kotkajärvel, et analüüsida möödunud aasta tegevust, arutada kasvatuslikke küsimusi ja koostada üksikasjalikud kavad eelseisva aasta tööks. Maapäeval tehakse ka muudatused juhtkonna koosseisudes, kui selleks on vajadus. Maapäev käib umbes nagu paavsti valimine, kust keegi ei lahku enne kui kõik asjad on korras.

Sügisel, novembri kuu lõpul tähistab skautüksus oma 32. aastapäeva ja uus tegevusaasta on tegelikult 33. Selle aja jooksul on üksusest läbi käinud ligi tuhat eesti poissi.

Kõik eesti skautüksused Torontos on välja kasvanud Lembitu tüvest. Paljud nendest on tegevuse lõpetanud või teistega liitunud.

Lembitu Maleva juhatusse kuuluvad vanem Heino Jõe, abivanem Vello Soots, maleva juht Harold Kivi, abijuht Asko Kütti, majandusjuht Olev Jõgeda, sekretär Ants Evard ja arvukas kogu erialade ning allüksuste juhte. Allüksustena tegutsevad noolepoiste hunduparvik, ammuküttide metsaskautide ja sõjasõitjate mereskautide rühmad, mõõgameeste vendurskautide rühm, nuiameeste vanemskautide pere ning vanemate üksused Lembitu lelled ja sõtsed. Üksuse koosseis on sadakond noort ja juhti.

Tavaliselt alustavad poisid oma skaudikarjääri hunduks — noolepoisiks astumisega 7 või 8 aastaselt.

Uued poisid, keda vanemad soovivad saata Lembitu ridadesse, tuleks eelkõige telefonil registreerida kas noolepoiste juhtidele: Tormi Jõgeda — 247-9905, Reet Leis — 447-3836 või vanematele juhtidele Harold Kivi — 221-9735 ja Heino Jõe —766-5107, kellelt saab ka igasugust üksuse tegevusse ja kasvatusküsimustesse puutuvat informatsiooni.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Postistreik ka Austraalias

SYDNEY (EPL) — Kanada kõrval möödus kolm nädalat kestnud postistreik Austraalias Euroopas peaaegu tähelepanematult. Kohapeal tekitas see aga suuri kommunikatsiooniraskusi, seda eriti ajalehtedele.

Eestlaste ajaleht „Meie Kodu" ilmus küll, kuid ei jõudnud kõigi adressaatideni. Sydneys, lehe ilmumiskohas oli seda võimalik isiklikult vastu võtta Eesti Majas.

Miks pole eesti keele õpikuid?

Koolmeistrid Rootsis koolipingis

STOKHOLM (EPL) — Eesti keele õpetamine Rootsi eesti lastele on viimasel ajal saanud nn. emakeele õpetamise soodustamisega senisest avaramat raamid, aga sellega seoses on palju raskusi. Et neid probleeme omvahel arutada ja samal ajal tutvuda mitmest aspektikst eesti keele ja kultuuriga, selleks korraldas Eesti Komitee kooli- ja noorsootoimkond ka sel aastal eesti õpetajate ja noortejuhtide kursuse augustis „Kungla" suvekodus Björköl. Osavõtjaid paarikümne ümber, lektoreid üle kümne. Osavõtjaid ilmus mitmelt poolt üle Rootsi, peagu kõige nõrgemalt oli esitatud Stokholm.

Räägiti rahvakultuurist ja kunstist, muidugi eesti keelest ja kirjandusest, ajaloost, maailma moodsast filosoofiast ja praktilistest probleemidest. Mõtiskleti probleemide üle.

Eriti teravalt tuli väija õppevahendite, õpikute ja eesti lugemikkude puudus, mida pidid asendama üksikud paljundatud lehed.

Imestati, miks neid õpikuid ja lugemikke pole. Või miks seni väljaantud lugemikud sisaldavad peamiselt iganenud (nii siin kui kodumaal) põllumajandusliku ainestiku, kuna vist küll 95% eesti lastest paguluses elab linnades ja saab palju vaimset toitu paratamatult televisioonist.

Kaaluti, kuidas eesti ajaloo õpetamist viia harmoonilisse kooskõlla selle üld- ja rootsi ajalooga, mida koolides õpetatakse.

Mitmed osavõtjad, hiljuti kodumaalt välja pääsenud, avaldasid imestust selle üle, et eesti laste keeleoskus on nii nõrk ja et paljud vanemad (kuigi mõlemad on eestlased) ei räägi oma lastega eesti keelt.

Sisustati improviseeritult väike peoõhtu, kus peeti muidugi kõnesid (õnneks lühikesi), kus 6 liikmeline laulukoor esitas vahvalt raskeidki laule, kus lauldi ühiselt vanade ja uhiuute (scalsamas loodud) sõnadega laule, keerutati jalga ja kuulati kodumaa autorite tõeteri (nii poliitika kui naiste-meeste suhete kohta) ja luulet. Kuulati ka seda, kuidas „Eesti Rahva Omakohus" ehk Eesti Organisatsioonide Kongress möödunud korral välja nägi kõverpeeglis.

Teadaanne

Torontos toimuvad Põhja-Ameerika Balti kergejõustiku võistlused 12. ja 13. septembril Brockton High Schooli staadionil, Bloor & Duffe-rin. Registreerida laupäeval kella 12. kuni 1 p. Informatsioon tel. 255-0783.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeva, 10. septembril 1981 — Thursday, September 10, 1981

KIRIKUD

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 13. sept. kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Jutlustavad K.L. Marley ja E. Saraoja.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 13. sept. kell 11 homm. kojutuleku pühapäeva JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid, segakoor.

Kell 6 õ. tunnistused, K. Raid, noortekoor.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Neljap., 10. sept. kell 7.30 õ. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Harri Leesment Austraaliast. Duett — Raul Pumber ja Ülo Lindström.

Pühap., 13. sept. kell 2 p.l. LAULUJUMALATEENISTUS. Solist Eric Anders, klaveril Ch. Kipper. Kõneleb Allan Laur. Issanda surma mälestamine.

Kell 4 p.l. KOGUDUSETUND.

Teisip., 15. sept. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel 483-2478 ja 1-527-0410.

Pühap., 20. sept. kell 5 p.l. (17.00) JUMALATEENISTUS. Teenivad kog. õp. ja Usuteaduslik Instituudi õpilased.

Opetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Maplesside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

Pühapäeval, 13. septembril JUMALATEENISTUS kell 11 homm., solist Evi Valge. Samal päeval kell 2 p.l. York kalmistul uue altari juures Vana-Andrese ja Peetri koguduste ühine SURNUAIA-JUMALATEENISTUS. Teenivad koguduste õpetajad ja saadavad puhkpillid.

Koguduse Naisringi tegevus algab kolmapäeval, 16. septembril kell 6 õhtul.

Koguduse aastapäeva JUMALATEENISTUS pühapäeval, 20. septembril kell 11 homm., laulab Cantate Domino Charles Kipperi juhatusel.

Pühapäeval, 20. sept. on PIIBLITUNDIDE algus kell 10 homm. teise korruse suures saalis.

Pühapäevakooli alguse JUMALATEENISTUS 27. septembril kell 11 homm. Enne jumalateenistust mängib harpsikordil Karin Ilves.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

„Colour and Form'i" aastanäitus

Esitatud 41 tööd 30-lt kunstnikult

Möödunud laupäeval avati Torontos Northern District Library ruumis Color and Form kunstiühingu aastanäitus. Näitusel on 30-lt kunstnikult 41 mitmesuguses eritehnikas tööd.

Näituse avas ühingu liige Reed Cooper, kirjeldades lühidalt kunstiühingu tegevust läbi kolme aastakümne. Ta andis üle zhürii poolt näituse väljapanekuist auhinnatud tööde loojaile Litho-Arts auhinnad, kus parimaks tööks oli hinnatud George Rackuse alumiiniumist maal, teise auhinna said Carol Schiffleger ja Tony Volpe, aunimetused Zigfrid Jursevski keraamilise ja Shelia Maki seriagraafilise töö eest.

Arvestades kolme aastakümne pikkuse tööga, valiti asutajadliikmed Abel Lee ja Mary Schneider ühingu eluaegseiks auliikmeiks ja sellekohased diplomid anti üle esimehe G. Rackuse poolt.

Auliikme diplomil oli motivatsiooniks, et see on tunnustuseks paljude aastate töö ja pühendatuse eest ühingu töös selle eesmärgi teenimisel ja kui asutajaliige, kes on aidanud vormida ja juhtida ühingu tegevust, kui vanem kunstnik, kes on andnud julgustust ja toetust nooremaile loovale väljale astudes.

Kuigi Colour and Form Society asutati aastal 1952 uus-kanadalasist kunstnike poolt, tekkis idee juba eelmisel aastal, kus selle algataja oli Ene Falkenberg.

Ühingu taotluseks oli uus-kanadalasist kunstnike tööde tutvustamine, mis on peamiselt toimunud aastanäitustega.

Asja avatud näitusel esinevad Ervin Milvek õlimaaliga „Scarborough Bluffs II" ja külaliskunstnikuna Abel Lee kahe kollaazhiga.

USA välisministeeriumi osa sõjakurjategijate otsimisel

NEW YORK (VES) — Välisministeeriumi konsulaarküsimuste asutise asedirektor H. Edward Odom saatis Eesti Vabadusvõitlejate Liidule pikema seletuskirja korra kohta, kuidas ministeerium on segatud kohtuministeeriumi eriuurimiste osakonna protsessideks antikommunistide vastu „sõjakuritegudes" süüdistusmaterjalide hankimisse. Järelpärimine selles küsimuses esitati EV Liidu juhatuliikme kol. leitn. Jüri Rausi poolt välisministri Alexander M. Haigi nimele. J. Raus on Eesti Võitlejate ühingute keskorganisatsiooni juhatuse sidepidajaks riiklike asutistega. Küsimus on eesti-ameeriklaste keskel muutunud aktuaalseks, kuna on hakatud ka eestlaste vastu kasutama KGB poolt varutavaid tunnistajaid.

Asedirektor H. Edward Odom seletab oma kirjas, et kuna viimasel ajal on tõendusmaterjali otsimine muutunud intensiivseks,

siis on välisministeeriumi poolt USA saatkonda Moskvas volitatud pidama piiratud määral otsest kontakti N. Liidu peaprokuröriga.

Vormilised taotlused oletatavate sõjakuritegijate vastu süüdistusmaterjali saamiseks esitatakse üldiselt USA välisministeeriumi kaudu N. Liidu välisministeeriumile.

USA kohtuministeeriumi eriuurimiste osakonna kõrgemate juhtide kokkusaamised N. Liidu peaprokuratuuri tegelastega on harvad, kuid neid on korraldatud mitmetel juhtumitel, et kokku leppida mõlematele pooltele vastuvõetavat protseduuri tõendusmaterjali kogumisel.

Nendel juhtumitel on juures olnud ka N. Liidu välisministeeriumi ning USA välisministeeriumi esindajad.

USA suursaatkonna esindaja on sagedasti juures olnud ka siis, kui on tehtud video-lindi ülesvõtteid N. Liidu poolt esitatud tunnistajate seletustest.

Suur arreteerimislaine Egiptuses

KAIRO — Egiptuse politseivõimud on arreteerinud sadu ranget liini pooldavat muhameedlast, kes ei ole rahul president Sadati poliitikaga. Kairos avaldatud andmete kohaselt kuulub suur osa arreteeritutest konservatiivse organisatsiooni Moslemi Vendluse liikmeskonda. Kuid peale selle on arreteeritud poliitikuid, ajakirjanikke, advokaate ja muhamedi vaimulikke, kes on julgenud kritiseerida Sadati poliitikat ja koostööd Iisraeliga.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 13. sept. kell 2 p.l. SURNUAIAPÜHA Peetri kogudusega koos York kalmistul, kivialtari juures. Teenivad praost O. Puhm ja õp. A. Taul. Jumalateenistus kirikus jääb ära. Muusikaline saade.

Pühap., 20. sept. JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

Teine SURNUAIAPÜHA York kalmistul, N. sektsioonis 20. sept. kell 2 p.l. Teenib õp. A. Taul. Muusikaline saade.

Pühap., 27. sept. KODUMAALT LAHKUMISE TÄHISTAMISE JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

Ontario liberaalide juht loobus ametist

Ontario liberaalide juht dr. Stuart Smith loobus parteijuhi kohast ning Ontario liberaalidel on päevakorras uue juhi valimine. Stuart Smith mainis, et ta ei ole enam huvitatud võimul oleva konservatiivide partei kritiseerimisest ja ta tahaks ise midagi teha ja mitte ainult teisi arvustada. Partei uue juhi kohale on kerkinud mitu kandidaati.

Kontsert-jumalateenistus evangeelses kirikus

Bariton Rootsist, Eric Andres laulab Torontos eeloleval pühapäeval. Eric Andres esines esmakordselt eestlastele 1979. a. sügisel, saades sooja vastuvõtu osaliseks ja kutse tagasi tulla Torontosse. Eeloleval kontsertjumalateenistusel esineb ta eesti-, rootsi ja ingliskeelsete lauludega. Klaveril saadab Charles Kipper.

Eric Andres on tuntud laulja Rootsis. Ta on lõpetanud Rootsi Kuningliku Akadeemia ja esinenud kontsertidega Euroopas, Austraalias ja Ameerikas, kuhu ta ka elama on asunud. Tema laule on heliplaadistatud nii Rootsis kui ka Ameerikas.

Kanadalastele on ta tuttav „100 Huntly Street" TV saadetes, kus ta järjekordselt esineb 15. septembril.

Nimetatud kontsert-jumalateenistus toimub Eesti Evangeelse koguduse korraldusel pühapäeval, 13. sept. Stone Church'is, 45 Davenport Rd., kell 2 p.l. Kõik südamest teretulnud!

Lester Pearson andis käsu separatistide jälitamseks

OTTAWA — Royal Canadian Mounted Police'i julgeolekuteenistuse endine ülem John Starnes lükkas tagasi McDonaldi komisjoni süüdistused, et julgeolekuteenistus ei osanud eraldada põrandaalust õõnestamistegevust ja legaalset poliitilist opositsiooni. Ta kinnitas, et endine peaminister Lester Pearson andis isiklikult 1967. aastal käsu Quebeci separatistide jälitamiseks, mainides, et separatiste tuleb kohelda samuti nagu sel ajal koheldi kommuniste. John Starnes väitis, et möödunud aastatel ei leidunud ministreid, kes oleksid endile selgeks teinud, mis olid tegelikult julgeolekuteenistuse ülesanded ja millega see praktiliselt tegeles.

Lahingud Teherani tänavatel

TEHERAN — Iraani pealinna Teherani tänavail on viimasel ajal toimunud avalikke relvastatud kokkupõrkeid revolutsioonilise miilitsa ja marksistliku Mujahedeeni organisatsiooni liikmete vahel. Teherani raadio andmetel on miilits rünnanud pahempoolsete peidukohti ning tekkinud võitlustes on saanud surma 11 isikut.

Õlikompaniide suured profiidid

OTTAWA — Valitsuse rapordi kohaselt on õlikompaniide profiidid Kanadas tõusnud möödunud aasta jooksul 31 protsendi võrra, vaatamata sellele, et kanadalased piirasid oma õlitarvitamist. Kanada petroleumitööstuse profiidid tõusid 1980. aasta jooksul 4,7 miljardi dollarile. Mainitakse, et õli alal tehakse suuremad profiidid puhastusseadmetes.

Karl Linnas kaebab edasi

Karl Linnas, kelle föderaalkohtunik Long Islandil tunnistas „sõjakuritegijaks" N. Liidust varutud valetunnistajate seletuste põhjal, esitas oma advokaadi Behrsinsi kaudu 15. augustil edasikaebuse. Teatavasti olid kohtus süüdistaja, kohtuministeeriumi eriuurimiste osakonna poolt okupeeritud Eestist hangitud kahe tunnistaja seletused video-lindil.

Üks tunnistaja oli Siberist orjalaagrist tagasi lastud vang, teine Tartu laagris eeluurimisel olnud, kuid vabaks lastud kommunist. Tunnistajate instrueerimisel KGB poolt oli asi segamini läinud: eksvang seletas, et Linnase ajal ei ole laagris juute olnudki, kommunist aga jutustas, kuidas Karl Linnas saatnud juudi lapsi omnibussi — sõidutamiseks mahalaskmisele.

(VES)

Ilmus Eestit käsitlev ajalooraamat

Äsja ilmus University Press of America kirjastusel uus ingliskeelne teos, mis puudutab ka Eesti ajalugu muistse iseseisvuse lõpul. Pealkirjaga „The Livonian Crusade" (Liivimaa Ristisõda) on teos peagu 600 lk. pikk. Tema autoriks on William Urban, kes on selle ajaloo perioodi üks viljakamaid uurijaid. Varem ilmus tema sulest teos „The Baltic Crusade" ja „The Prussian Crusade". Need kolm ristisõdasid Läänemere kirde ja ida kaldal käsitlevat teost on oluliseks panuseks, ka seal elavate põliste rahvaste ajaloo uurimisele. Samuti oli Wm. Urban kaastõlkijaks ühe tähtsama eesti ja läti ajalugu käsitleva kroonika juures, „The Livonian Rhymed Chronicle" (Liivimaa riimkroonika). Urban'i teosed on leidnud väga positiivset tunnustust teistelt ajaloo-teadlastelt, peegeldatuna arvustustes õpetlaslikes väljaannetes.

Äsjast raamatut saab tellida Eesti Teaduslikult Ühingult Ameerikas aadressil: Estonian House, 243 East 34th Street, New York NY 10016. Hinnaks koos saatekuluga on $23.

Ontariost, Sudburyst pärit McConnon'i neljalapselises perekonnas on isa kanadalane, ema eestlanna. Perekond on pildistatud Jõekääru suvekodus, kus perekonna vanemad lapsed viibisid kasvandikena. Mari-Ann McConnon on hoolitsenud selle eest, et ta lapsed räägivad oma emakeelt. Foto: J. Säägi

Võitlus haiseva Elbe vastu

Saksamaa suuremaid jõgesid on muutunud reovete kanaliks

Üle 500 kalalaeva, purje- ja mootorpaadi korraldasid hiljuti Elbe jõel erilise meeleavalduse, mis oli suunatud „haiseva väljakäigu" vastu. Maal protesteerisid samaaegselt umbes 50.000 keskkonnakaitsjat „tööstuste solgiveekloaagi" vastu. Motoks oli: „Päästke Elbe, kohe!"

Seda nõuet võib suuremas osas pidada põhjendatuks. See Tshehoslovakkia maa-alat alguse saav, Ida-Saksamaad läbiv ja Hamburgi juures merre suubuv jõgi, on nimelt mitmes osas bioloogiliselt täiesti surnud.

Vesikonna eluvõimalused on kadunud mitmest suurlinnast ja tööstuspiirkonnast läbi kulgevas jões tohutu saastamise tõttu.

Omal ajal oli Elbe Euroopa kalarikkamaid jõgesid. Veel aastal 1920 püüti Elbest 120.000 tonni kala, mille hulgas oli lõhe ja teised väärislkalad. Nüüd on veel järel kümmekond elukutselist kalurit, kes püüavad aastas kuni 200 tonni kala, suuremas osas haigestunud ja saastunud kalad, mida ärid ei võtagi vastu.

Mitmed kalaärid on asetanud letile sildi, kus öeldakse: „Siin äris ei müüda Elbest püütud kalu".

Hapniku puudus ja kahjustavate ainete rohkus koos soojuse suurenemisega on sageli põhjustanud kalade massilise surma. Üle 60% Elbe angerjaist sisaldas äsja tehtud uurimise järele sel määral elavhõbedat, et Elbe kalade müük tuli veebruaris ajutiselt täielikult keelustada.

Eriti probleemirikkaks teeb Elbe saastumise asjaolu, et küsimus on ka rahvusvaheline. Hamburgi kristlik-demokraadid on tembeldanud Ida-Saksamaa ja Tshehhoslovakkia Elbe suurimaiks reostajaiks, kes kuritahtlikult lasevad jõkke kemikaale ja metalle.

Ida-Saksamaa piiri lähedale püstitatud uurimisjaamas tõdeti hiljuti, et Ida-Saksamaa poolt tuleb päeviti Elbe jõge kaudu 70 kilogrammi elavhõbedat ja 55 kg kaadmiumi.

Läänesakslased pole siiski näidanud erilist huvi uurimaks oma tööstusest olenevat saastumist. Siiski pidi nad äsja nõustuma, et Hamburg ise on suurimaid patuoinaid. Linn laseb päeviti vette nimelt 550.000 kuupmeetrit solgivett, mis on vaid osalt puhastatud.

Kakskümmend aastat loobiti mürgiseid tahkeid jäätmeid Elbe jõe suudmesse. Hiljem nende paigutamise koht viidi kalurite vastulausete tõttu kaugemale Helgolandist põhjapoole.

Elbe olukord vaevalt lähemail aastail võib paraneda, ennem võib see veelgi halveneda. Lääne-Saksamaa ametivõimud nõustuvad ikka veel tööstustele lubade andmisega, et nad oma reoveed lasevad Elbe jõkke.

Jõe kaldaile lubatakse veelgi uusi vett reostavaid tööstusi rajada, mis jõe ökoloogilist olukorda nõrgendavad.

Kuid samuti oleneb olukord idapoolseist naabreist, kus ekoloogiline hääl ei pääse isegi mitte kuuldavale.

172 aastane pisisõda lõppes

Väike Hispaania küla oli ligemale 200 aastat sõjalises vahekorras Taaniga

MADRIID — 172-aastane sõda, mille igaüks oli unustanud, lõppes augustikuu keskpaiku, kui väike Hispaania küla Huescar kuulutas välja rahuvahekorra Taaniga. Taani saatkonna ametnik Madriidis avaldas head meelt, et see asi on lõpuks korrldatud, kuid ta ei suutnud aru saada kuidas võiks väike küla teise riigiga sõjalises vahekorras olla. Juriidiliselt oli väike La Sagra mägestiku jalamil olev küla Kagu-Hispaanias siiski sõjajalul Taaniga.

11. novembril 1809, kui Prantsuse keisri Napoleon Bonaparte vend asus Hispaania kuninga ebakindlal troonil, kuulutas Huescari külanõukogu sõja Taanile, kes oli Napoleoni liitlane sõjas Inglismaa vastu.

Napoleon kaotas sõja ja Hispaania kuningas Joseph Bonaparte, keda hüüti „Pudeli-Pepeks" tema veiniarmastuse tõttu, aeti Hispaaniast välja; aga Huescar jäi sõjajalule Taaniga.

Kaks kuud tagasi Vicente Gonzales Barberan, Granada piirkonna omavalitsuse kultuuriametnik, avastas arhiivist sõja kuulutamise deklaratsiooni ja avaldas selle, misjärel Huescari elanikud hakkasid asja arutlema kuidas seda konflikti Taaniga lahendada. Taani saadik M. Wandel-Petersen sai asjast teada ja lubas asjad korraldada

ning kui ametlikud dokumendid on valmis, on ka rahu Taani ja väikse Hispaania küla Huescari vahel kindlustatud.

Nalja

Kaks poisiklunni jutlevad.

„Kui vana sa oled?"

„Ma ei tea."

„Huvitavad sind tüdrukud?"

„Ei."

„Meeldivad sulle kiired autod ja lennukid?"

„Ei."

„Siis pole sa veel neli aastat vana."